

ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ АРМІЇ, КОНВЕРСІЇ ТА РОЗЗБРОЄННЯ
CENTER FOR ARMY CONVERSION AND DISARMAMENT STUDIES

15 липня 2019

ВИКЛИКИ І РИЗИКИ

Безпековий огляд ЦДАКР № 13 (124)

Адреса: Вул. Іллінська, 10, офіс 5, Київ, 04070
тел.: +38 (044) 425-42-10
www.cacds.org.ua

Безпековий огляд «ВИКЛИКИ і РИЗИКИ» Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння (ЦДАКР, www.cacds.org.ua) здійснюється аналітиками ЦДАКР за підтримки банку «Аркада». Для підготовки оглядів залучаються відомі експерти, дипломати, військові фахівці та спеціалісти усіх відомств, що працюють у безпековому середовищі України.

Метою публікацій Безпекового огляду «ВИКЛИКИ і РИЗИКИ» є оперативне та аналітичне інформування зацікавлених профільних структур, ЗМІ та громадян, що цікавляться актуальними проблемами безпеки України.

Кожний огляд присвячений короткому періоду (1 – 2 тижні), та містить експертні думки, які можуть не збігатися з офіційною позицією української влади.

@2014 Центр досліджень армії, конверсії та роззброєння
У разі цитування обов'язкове посилання на ЦДАКР

Редакційна колегія:

Бадрак В.В. – головний редактор, директор ЦДАКР

Копчак В.І. – відповідальний секретар, заступник директора ЦДАКР

Самусь М.М. – заступник директора ЦДАКР з міжнародних питань

Члени Редакційної колегії:

Бондарчук С.В. – член Експертної Ради у галузі національної безпеки, генеральний директор ДК «Укрспецекспорт» (2005-2010 рр.)

Згурець С.Г. – головний редактор журналу «Експорт озупжя и оборонный комплекс Украины», директор інформаційно-консалтингової компанії (ІКК) Defense Express

Кабаненко І.В. – заступник міністра оборони (2014 р.), перший заступник начальника Генерального штабу ЗСУ (2012 – 2013 рр.), член Експертної Ради у галузі національної безпеки

Конопльов С.Л. – директор Гарвардської програми з чорноморської безпеки та програми з безпеки США-Росія і США-Південна Азія, член Експертної Ради у галузі національної безпеки

Литвиненко О.В. – заступник секретаря Ради національної безпеки і оборони України

Міхненко А.В. – головний редактор журналу «Ukrainian Defense Review»

Паливода К.В. – голова правління банку «Аркада», член Експертної Ради у галузі національної безпеки

Поляков Л.І. – голова Експертної Ради ЦДАКР, перший заступник міністра оборони України (2005 – 2007 рр.), заступник міністра оборони України (2014 р.)

Рябих В.О. – член Експертної Ради у галузі національної безпеки, директор з розвитку інформаційно-консалтингової компанії (ІКК) Defense Express

Щербак Ю.М. – письменник та громадський діяч, Надзвичайний і Повноважний Посол України в США (1994 - 1998 рр.), міністр охорони навколишнього середовища (1991 - 1992)

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ОЦІНКИ

Ключові виклики і ризики у сфері безпеки і оборони у першій половині липня 2019 року – аналіз Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння (ЦДАКР)

У ДЗЕРКАЛІ ЕКСПЕРТНОЇ ДУМКИ

Необхідна реалістична ревізія пріоритетів переозброєння – висновки УІБД

Шляхи розвитку автоматизованих систем управління в Україні
Росія біля воріт. Швеція коригує свою оборонну стратегію

АНАЛІТИЧНІ РОЗРОБКИ

Изменения в европейской группировке наземных войск России за 2018 год

Ключові виклики і ризики у сфері безпеки і оборони у першій половині липня 2019 року – аналіз Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння (ЦДАКР)

Володимир Солов'ян,
керівник зовнішньополітичних проектів Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння (ЦДАКР)

Телеміст в закулісся українсько-російських відносин

Транзит влади на Печерських пагорбах створив тепличні умови для російської інтервенції в інформаційний простір України. Як і в конвенційному конфлікті на Донбасі, Москва діє опосередковано - через свій проксі-проект в українському політикумі. Роль двигуна в механізмі інкорпорації в суспільну свідомість кремлівських візій відведена дітищу одіозного політика Віктора Медведчука - «Опозиційній платформі».

Важливим тактичним аспектом інформаційної стратегії Кремля стало зосередження медіаактивів у руках підконтрольних політич-

них акторів. Кілька тижнів тому соратник Медведчука Тарас Козак оформив купівлю чергового телеканалу. Таким чином головний лобіст Кремля в українській політиці заволодів третім медіаактивом (до холдингу «Новини» входять «112 Україна», NewsOne і віднедавна «ZIK»). Також на «підспіві» у Опплатформи грає один з найбільш рейтингових телеканалів – Інтер (під №5 списку «Платформи» до Верховної Ради йде співвласник телеканалу Сергій Львовчкін). Враховуючи, що для трьох чвертей українців основним джерелом інформації залишається голубий екран, ставка проросійських сил на монополізацію інформаційного

Ставка проросійських сил на монополізацію інформаційного сегменту телевізійного ринку становить загрозу для опірності держави та суспільства

Згідно з опитуванням, більше половини респондентів (54,8%) вважають, що прямий діалог президента з окупаційною адміністрацією в Донецьку та Луганську допоможе відновити мир

Такі цифри дозволяють Кремлю з ентузіазмом розігрувати сценарій повернення Україні «віджатих» в 2014-15 рр. територій в обгортці «автономії» при збереженні де-факто зовнішнього контролю над цими районами.

Ймовірно, розрахунок був наступний: жорстка реакція влади на «телеміст» входила в очевидне протиріччя з очікуваннями, які покладає на Зеленського виборець Сходу та Півдня країни щодо замирення Донбасу через прямий діалог із РФ

сегменту телевізійного ринку становить загрозу для опірності держави та суспільства.

Звісно, рупори російського порядку денного без виборця Криму та окупованих районів Донбасу не здатні схилити шальки терезів влади на бік партії Медведчука. Попри це, розганяючи хвилі інформаційного шуму через підконтрольні ЗМІ, проросійські актори виконують ряд важливих тактичних функцій, зокрема:

- Вплив на перетоки голосів в рамках біло-голубого сегменту електорату. Використовуючи фінансовий та медійний ресурс Кремля, Медведчук пустив воду в трюми корабля, що йде на вибори під вітрилами олігарха Ріната Ахметова («Опозиційний блок»). Вочевидь, Кремль розраховує отримати керовану фракцію в Раді, яку розглядає як плацдарм для подальшої інкорпорації своїх агентів впливу у владні кабінети. Парламентська конкуренція на цьому полі не передбачена.
- Підживлення наративів російського бачення врегулювання війни на Донбасі. Про доволі тривожну симптоматику свідчать дані Українського інституту соціологічних досліджень ім. Олександра Яременка і центру «Соціальний моніторинг». Згідно з опитуванням, більше половини респондентів (54,8%) вва-

жають, що прямий діалог президента з окупаційною адміністрацією в Донецьку та Луганську допоможе відновити мир. Протилежної думки дотримується 33%. Також майже половина опитаних в обмін на мир підтримують або радше підтримують надання ОРДЛО автономії у складі України. Наведені результати свідчать про фіаско інформаційної політики попередньої влади. Водночас такі цифри дозволяють Кремлю з ентузіазмом розігрувати сценарій повернення Україні «віджатих» в 2014-15 рр. територій в обгортці «автономії» при збереженні де-факто зовнішнього контролю над цими районами.

Елементом маніпулятивної гри став так званий телеміст «Треба поговорити», який начебто планували провести підконтрольний структурам Медведчука канал «NewsOne» та федеральний телеканал «Россия-1». Вочевидь, провокація мала на меті мобілізувати лояльного до Росії українського виборця, що, за задумом ляльководів, має принести в скарбничку «Опозиційної платформи» декілька додаткових пунктів 21 липня. Одночасно вістря інформаційної атаки було спрямоване в сторону команди нового президента. Ймовірно, розрахунок був наступний: жорстка реакція влади на «телеміст» входила в очевидне проти-

**Циїнічною демонстрацією надр
глибинної дипломатії Кремль
шантажує недосвідченого україн-
ського президента**

річчя з очікуваннями, які покладає на Зеленського виборець Сходу та Півдня країни щодо замирення Донбасу через прямий діалог із РФ. Прямим наслідком цього мав стати відтік певної частини розчарованих виборців «Слуги народу» до «ОП-3Ж».

В цих умовах влада отримала чудову можливість на практиці продемонструвати свою принципову відмінність від «попередників». Нагадаємо, ще 4 жовтня 2018 р. Верховна Рада ухвалила постанову «Про схвалення пропозицій щодо застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» проти власників телеканалів «112 Україна» та NewsOne». Однак цей інструмент ліг під сукно в РНБОУ, а провладні коментатори і надалі з'являлися в ефірі цих телеканалів.

На розгляд президента та РНБОУ Служба безпеки України направила декілька інструментів для реагування («Щодо заходів з припинення антиукраїнської діяльності»). Реальні наслідки для власників телеканалів передбачають такі пункти:

- ініціювати перед ВРУ закріплення на законодавчому рівні повноваження Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення приймати рішення щодо анулювання ліцензії на мовлення або анулю-

вання ліцензії провайдера програмної послуги без звернення до суду, якщо порушення не були усунені після застосування санкцій «оголошення попередження» та «стягнення штрафу», або у разі невиконання розпорядження державного регулятора у встановлені ним строки;

- ініціювати перед Антимонопольним комітетом України застосування заходів з демонополізації інформаційного простору з боку медіахолдингу «Новини».

Центральним лейтмотивом звернення глави держави до «дорогих українців» у відповідь на кремлівську теледиверсію став заклик не «вестись» на провокацію. Тут же Зеленський «проїхався» по старожилах вітчизняного політичного цеху формулою «вони всі однакові». Втім конкретики щодо того, в який спосіб влада планує протидіяти інформаційному наступу РФ наразі не пролунало.

За оцінкою фахівців ЦДАКР, ситуація потребує оперативного реагування з боку органів державної безпеки. Агенти російського впливу, користуючись передвиборчою какофонією, створили паралельний державний вимір і з цих позицій їздять з чолобитними в Москву. Не маючи мандату від офіційного Києва, Медведчук і Ко

Кремль заганяє Зеленського в рамки неpubлічної комунікації за посередництва Віктора Медведчука

Москва ставить українську владу перед дилемою – якщо Київ продовжить наполягати на відстороненні бойовиків від переговорного процесу (фактично відмовиться визнати війну з РФ громадянським конфліктом), тліюче протистояння триватиме впродовж усієї каденції Зеленського

проводять зустрічі з російським керівництвом, де підписують «фількіні грамоти» про знижку на газ та імітують перемовини про обмін полоненими. Відкритою і навіть цинічною демонстрацією надр глибинної дипломатії Кремль шантажує недосвідченого українського президента, розставляє тенета, в які потрапить нова українська влада в погоні за швидким результатом.

В такий спосіб Кремль заганяє Зеленського в рамки неpubлічної комунікації за посередництва Віктора Медведчука. Ймовірно, в Кремлі вирішили використати полонених моряків ВМСУ як приманку на українського президента. Саме тому навряд чи можна вважати простим співпадінням збіг у часі візиту Медведчука з Бойком до Москви та першої телефонної розмови президентів України і Росії, яка відбулась наступного дня.

Паралельно бойовики на Донбасі вдаються до тактики дрібних провокацій з метою зірвати ініціативи Києва щодо розведення сил. Показовими є дані Головного управління розвідки Міністерства оборони України (ГУР МОУ), які свідчать: російське командування прискорює проведення запланованих раніше заходів підготовки штабів та підрозділів окупаційного угруповання військ на тимчасово окупованій території Доне-

цької та Луганської областей. Зокрема, з серпня на липень перенесено терміни проведення низки двосторонніх командно-штабних навчань у 1-му (Донецьк) та 2-му (Луганськ) армійських корпусах ЗС РФ. Таким чином Москва ставить українську владу перед дилемою – якщо Київ продовжить наполягати на відстороненні бойовиків від переговорного процесу (фактично відмовиться визнати війну з РФ громадянським конфліктом), тліюче протистояння триватиме впродовж усієї каденції Зеленського (або до часу, поки той не передумає). З іншого боку, прямий діалог з сепаратистами зруйнує каркас міжнародної стратегії Києва щодо стримування російської агресії і посилить залежність від Кремля в питанні замирення Донбасу. «В комплекті» влада гарантовано отримає внутрішньополітичну кризу, яка потенційно може вилитись в силове протистояння на вулицях міст. Отож на старті президенства Зеленському доведеться обирати між поганим і ще гіршим сценарієм політики відносно ОРДЛО. Обидві опції ведуть до втрати рейтингів по завершенню «медового місяця» Зеленського при владі.

Відповідні загрози повинні бути віддзеркалені в оновленій Стратегії національної безпеки України. Підготовку документу днями анонсував секретар РНБОУ

Обмеження на зайняття посад в оборонній галузі можуть бути введені виключно в рамках жорсткого індивідуального формату. За інших умов вона неминуче спричинить зрив важливих програм і вимивання професійних кадрів з оборонної сфери

Олександр Данилюк. «Ризики змінюються. Ми хотіли б отримати сучасну стратегію, яка реально оцінює виклики і загрози національній безпеці та пріоритети політики у цій сфері. І тут не потрібно йти за якимись кліше, а, навпаки, розпочинати все з нуля і переоцінювати всі підходи», - зазначив високопосадовець під час установчого засідання робочої групи з підготовки проекту Стратегії національної безпеки.

Люструвати не можна помилувати

Протягом другого літнього місяця президент Зеленський продовжив нарощувати політичні м'язи. Як людина, що має за плечима досвід продюсерської роботи на телебаченні, шостий президент України вміє мислити рейтингами. Тож його перші кроки на посту глави держави продиктовані логікою нарощування популярності, що особливо вигранно напередодні виборів. Особливо ефектно виглядають «аутодафе» чиновників в регіонах (окреме риторичне питання - чи окреслюються такі дії та заяви президента рамками його конституційних повноважень) та ініціатива люструвати всіх представників влади, які керували країною з 2014 по 2019 роки.

В цьому контексті варто окремо звернути увагу на ідею розширити дію закону про люстрацію на

чинне керівництво українських оборонних підприємств. На думку директора ЦДАКР Валентина Бадрака, обмеження на зайняття посад в оборонній галузі можуть бути введені виключно в рамках жорсткого індивідуального формату. За інших умов вона неминуче спричинить зрив важливих програм і вимивання професійних кадрів з оборонної сфери. Експерт наголошує: «Люстрація не може бути суто механічним процесом, в іншому разі вона несе серйозні ризики і може призвести до негативних наслідків у сфері переозброєння сил оборони». За словами Бадрака, аргументом може служити цикл розробок і виробництва озброєння, а також той факт, що чимало керівників вітчизняних оборонних підприємств займалися розвитком озброєнь, незалежно від зміни влади і політичної кон'юнктури. Як приклад, фахівець наводить держоборонну програму зі створення ракетного щита України: «Дослідно-конструкторські роботи щодо крилатої ракети «Нептун» почалися ще за Януковича, а вийшли на фінішну пряму вже за Порошенка. При цьому створення нової високоточної РСЗВ «Вільха» було забезпечено при Порошенку».

Дипломатія експромтом

Завдяки президенту Зеленському тема скандального «телемосту»

Український глава держави запропонував новий розширений переговорний формат із залученням США та Великої Британії

Надмірне бажання сподобатись західним партнерам може вдарити по інтересах вітчизняної оборонки

Якщо мова йде про те, щоб Україна підрядилась купувати канадські бронетранспортери або танки, то це зовсім інша справа, так як промислова спільнота всередині України зустрине це повідомлення негативно

отримала несподіваний сюжетний розвиток у дипломатичній площині. Коментуючи цю провокацію, український президент звернувся до російського з пропозицією обговорити питання про те, «чий Крим і кого там немає на Донбасі» у Мінську. За задумом Володимира Олександровича, компанію їм люб'язно погодяться скласти президент США Дональд Трамп, прем'єр-міністр Великої Британії Тереза Мей (дарма, що лідерка консерваторів ще 24 травня подала у відставку і на прем'єрському посту очікує свого наступника, якого Консервативна партія обере до кінця поточного місяця), канцлер Німеччини Ангела Меркель та президент Франції Емманюель Макрон.

Фактично український глава держави запропонував новий розширений переговорний формат із залученням США та Великої Британії. При цьому виникає закономірне питання: чи обговорювалась подібна ініціатива з Вашингтоном і Лондоном? Скоріш за все – ні, свідченням чому стала відсутність офіційної реакції.

Канадська зброя для України

На початку липня президент України здійснив перший заокеанський візит до Канади. Головна новина - країни працюють над укладенням контракту на постачання в Україну озброєння та військової

техніки. Прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо відзначив: «Ми вже бачимо інвестиції з боку канадських компаній у виробництво боєприпасів в Україні. І продовжимо працювати з Україною для того, щоб вона мала ту підтримку, яка їй потрібна, з боку Збройних сил Канади. Ми продовжимо операцію UNIFIER і зробимо все, щоб Україна отримала необхідне обладнання».

Після зустрічі з міністром оборони Канади міністр внутрішніх справ України Арсен Аваков заявив, що предметом переговорів було питання воєнної взаємодії, у тому числі закупівля летальної зброї. «Ми обговорили конкретні справи щодо новітніх бронемашин і деяких компонентів озброєння», - резюмував міністр.

У зв'язку з цим варто зауважити - надмірне бажання сподобатись західним партнерам може вдарити по інтересах вітчизняної оборонки. Як відзначає директор ЦДАКР Валентин Бадрак: «Якщо мова йде про розширення канадської військової допомоги для України і сюди потраплять сучасні види бронетехніки, то це одна справа. Але якщо мова йде про те, щоб Україна підрядилась купувати канадські бронетранспортери або танки, то це зовсім інша справа, так як промислова спільнота всередині України зустрине це повідомлення негативно.

Втім, є і безумовний позитив. «З політичної точки зору, вкрай важливо, що Канада йде нам на зустріч. В Україні з'являються можливості отримання технологій, яких у нас немає сьогодні», - підкреслює Валентин Бадрак. «Є низка технологій, які в Україну не приходять з тієї причини, що західна спільнота має дуже стримане відношення до передачі таких технологій. І якщо Канада, наприклад, разом з США, здійснить розгерметизацію цієї ситуації, то ми зможемо розраховувати і на поставки з боку європейських держав».

Головна інтрига виборів

Україна вийшла на фінішну пряму електорального циклу – вже за тиждень ми дізнаємося розклад політсил в новому скликанні парламенту, який визначить остаточну конфігурацію влади. На короткій дистанції фаворит перегонів – «Слуга народу» – без особливих труднощів зберіг солідний гандикап. Згідно опитувань, відстань між президентським списком та пелотоном, в якому дихають одна одній у потилицю решта «прохідних» партій («Опозиційна платформа», «Європейська солідарність», «Батьківщина» та «Голос») становить близько 30%. Такий електоральний ландшафт - унікальне явище в умовах української політичної культури, що тяжіє до партійної поляризації.

Відповідна тектоніка сформувала екзотичну для вітчизняних політичних широт інтригу, пов'язану з перспективою формування однопартійної більшості лідером електоральних уподобань. Соціологія, що з'явилась одразу після дочасного розпуску Ради, фіксувала зростання рейтингу «Слуги народу». І хоча в останні тижні список, очолюваний Дмитром Разумковим, втратив декілька балів, попередній розрахунок свідчить – у загальнонаціональному виборчому окрузі «зелені» отримають близько 130-140 мандатів. Тому підкорення вершини парламентської більшості залежить від успіху висуванців «Слуги» на мажоритарних полях.

Гіпотетичний сценарій однопартійної більшості має єдину теоретичну перевагу – в короткотривалій перспективі він зробить державний механізм максимально керованим в умовах, коли Офіс президента, законодавча і виконавча гілки влади зосередяться в руках однієї команди. Однак в українських реаліях така модель продукує лише колоса на глиняних ногах. Досвід «Партії регіонів» промовисто свідчить, що задушливе домінування однієї політсили не є запорукою її стабільного збереження при владі. Навпаки, ефект запаморочення від успіхів поступово закупорює усі отвори для відведення пари

суспільного невдоволення і невдовзі владний казан розносить на друзки.

У публічній площині представники «Слуги народу» не виявляють бажання наступати на розки-

дані навколо граблі. В медіапросторі конструюються різні формати майбутньої коаліції, що свідчить про раціональне бажання диверсифікувати ризики управління державою.

Необхідна реалістична ревізія пріоритетів переозброєння – висновки УІБД

Український інститут
безпекових досліджень

Пропозиції Українського інституту безпекових досліджень (УІБД) щодо деяких напрямків державної (внутрішньої) політики у сфері національної безпеки (для використання у оборонному плануванні)

11 липня у військовому відомстві під час проведення засідання Міжвідомчої робочої групи з питань проведення оборонного огляду та розгляду доповіді «Ймовірні сценарії виникнення та розвитку ситуацій воєнного характеру на середню та довгострокову перспективу» військовими фахівцями було зазначено, що чотири з восьми прогнозованих аналітиками ГУР Міноборони воєнних сценаріїв передбачають реальний захист суверенітету та територіальну цілісність України. При цьому у військовому відомстві України вважають найбільш небезпечним для України сценарій збройного конфлікту всередині України, який створено та підтримується

зовні з метою зміни державного устрою та конституційного ладу або для зміни військово-політичного керівництва. Другим за небезпечністю сценарій, на думку військових фахівців, є повномасштабне застосування Росією воєнної сили проти України. Третім за небезпекою сценарієм є втягування України у збройний конфлікт, четвертим – прикордонний збройний конфлікт, який може бути лише створенням приводу для проведення проти України масштабної воєнної операції. При цьому у Міноборони вже приступили до створення об'єднаної оперативної концепції застосування ЗСУ, яка має бути готова у жовтні ц.р.

Україна може стати об'єктом збройного нападу, в тому числі і з застосуванням ядерної зброї

Під час обговорення і погодження документа «Майбутнє безпекове середовище 2030: стратегічне бачення (попередній опис)», який став результатом роботи виконання першого завдання основного етапу оборонного огляду, фахівці військового відомства визначили й так званих «чорних лебедей» - надзвичайні ситуації у безпековому середовищі навколо України. Серед таких розглядається й збройний напад на Україну з боку РФ, і зазначається, що Україна може стати об'єктом збройного нападу, в тому числі і з застосуванням ядерної зброї. Враховуючи, що Україна не є членом міжнародних безпекових коаліцій та союзів, зовнішня військова допомога вважається малоімовірною. Тобто, відбиття зовнішньої агресії з боку Росії та захист суверенітету та територіальної цілісності сили оборони України будуть здійснювати самостійно, без допомоги іноземних держав або за умов помірної військово-політичної підтримки.

Цікаве напуття наприкінці заходу надав військовим розробникам перший заступник міністра оборони України Іван Руснак. А саме, на думку воєнного чиновника, дуже важливо вірно визначити шляхи розвитку ЗСУ, щоб не створювати «зайві спроможності», які не дозволять силам оборони виконати завдання в умовах одного з таких сценаріїв. Та, з іншого боку, не

залишитися без потрібних для протистояння з противником спроможностей.

Визначені військовими фахівцями загрози майже повністю збігаються із баченням недержавних експертів Українського інституту безпекових досліджень (УІБД). А саме, до ключових загроз Україні воєнного характеру аналітики віднесли наступні:

- реалізація Росією повномасштабного воєнного сценарію з метою захоплення України та перетворення на політично підконтрольну РФ;
- дестабілізація обстановки воєнним шляхом на частині території (шляхом розгортання війни різного ступеню масштабності та різного ступеню інтенсивності, в тому числі, із захопленням територій України, ураженням стратегічно важливих об'єктів та ін.) з метою зміни військово-політичного керівництва та державного ладу.
- продовження довготривалої війни низької інтенсивності, спрямованої на нанесення уражень особовому складу сил оборони та втрату довіри народу України до наявного військово-політичного керівництва, стимулювання провокацій та масових зворушень з метою зміни державного ладу та пере-

Фахівці УІБД стверджують, що Україна в умовах суттєвих обмежень для нарощування бойового потенціалу має зробити акцент на удосконаленні системи переозброєння ЗСУ

творення України на політично підконтрольну РФ територію.

Водночас бачення створення механізмів зменшення загроз у експертів УІБД дещо відрізняється. Начебто існують очевидні речі. Зокрема, до шляхів нейтралізації (суттєвого зменшення) ключових воєнних загроз зазвичай відноситься нарощування різних спроможностей держави (бойового потенціалу) та формування комплексу воєнних і невоєнних методів протидії, зокрема, нарощування чисельності Збройних Сил України та мобілізаційного резерву (з розгортанням Військ територіальної оборони) та прискорення переозброєння ЗСУ новітніми зразками озброєння та військової техніки (ОВТ). До того ж, розвиток асиметричних можливостей – у вигляді, потужних Сил спеціальних операцій та ракетного щиту стримування. Фахівці УІБД стверджують, що Україна в умовах суттєвих обмежень для нарощування бойового потенціалу має зробити акцент на удосконаленні системи переозброєння ЗСУ.

Що ж до обмежень, вони стосуються передусім:

а) дефіциту ресурсних можливостей держави (реальні обсяги переозброєння ЗСУ в межах Держоборонзамовлення протягом останніх трьох років не перевищували еквіваленту 600 млн дол., що за таких умов робить

нереальним масове переозброєння на новітні системи протягом наступних 5 – 7 років);

- б) стан розробок ключових ОВТ та прогнозовані цикли реалізації їх серійних виробництв свідчать про те, що масове переозброєння може розпочатися з 2021 – 2022 рр;
- в) ключові наявні ризики в управлінні ОПК, а також досвід організації виробництв в межах ДОЗ протягом останніх трьох років свідчать, що за умов гірших сценаріїв масове переозброєння буде здійснюватися не раніше, ніж з 2023-2024 років.

З іншого боку, наявні загрози з боку Росії зростатимуть після парламентських виборів, особливо, якщо проросійська політична сила виявиться спроможною вийти за 15% прихильників. Хоча електоральні настрої досить мінливі та повністю не відображують панорами політичних поглядів, лідери цієї сили бачать Україну виключно у складі РФ. Кремль же налаштований діяти рішуче, з нарощуванням активності після завершення виборів та формування позицій. То ж, самий час думати про організацію всебічного захисту України.

Нижче УІБД зосереджується на одній частині означеної організаційної роботи – ревізії пріоритетів переозброєння.

А саме, на визначенні трьох - п'яти пріоритетних державних

Еволюція сучасних бойових систем, матеріалів та засобів обробки інформації створила умови для того, щоб війни майбутнього стали мережецентричними – коли усі бойові елементи об'єднані у єдину інформаційно-ударну систему

Тому Україна слід припинити готуватися до війн минулого, розгорнувши підготовку до майбутніх війн. Це трансформується у наступні пріоритетні державні програми переозброєння

програм, які дозволять вже протягом наступних двох-трьох років суттєво підвищити бойовий потенціал держави та здійснюватимуться у першу чергу, поза межами традиційних річних контрактів ДОЗ. За умов зменшення витрат на утримання війська з нинішніх 72-76% оборонного бюджету до 60% (шляхом покладання відповідальності за підготовку Військ територіальної оборони та утримання резерву на місцеві адміністрації, оптимізації чисельності ЗСУ шляхом скорочення небойових структур, трансформації системи воєнної логістики, освіти, позбавлення Міноборони невласливих функцій (наприклад, забезпечення військовослужбовців житлом, утримання об'єктів та ін.) витрати на переозброєння принципово зростатимуть, що можливо досягти вже у 2021 році.

Еволюція сучасних бойових систем, матеріалів та засобів обробки інформації створила умови для того, щоб війни майбутнього стали мережецентричними – коли усі бойові елементи об'єднані у єдину інформаційно-ударну систему. Саме необхідність врахування цієї тенденції вимагає здійснити ревізію пріоритетів переозброєння та вибудувати ієрархію таким чином, щоб розвиток війська передбачав: а) удосконалення системи управління; б) розвиток систем виявлення – обробки інформації –

придушення противника – радіоелектронної протидії - наведення на ціль; в) розвиток потужних систем захисту и високоточних засобів ураження.

Тому Україна слід припинити готуватися до війн минулого, розгорнувши підготовку до майбутніх війн. Це трансформується у наступні пріоритетні державні програми переозброєння.

Перша держпрограма – удосконалення системи управління. Створення Єдиної автоматизованої системи управління (ЄАСУ) ЗСУ та у подальшому - ЄАСУ сил оборони України з найважливішими суміжними елементами цієї системи: дієвими, захищеними засобами зв'язку, кіберзахистом мереж та розвитком телекомунікацій.

Конкуренція сучасних армій є насамперед конкуренцією систем управління (трагічні події нинішньої російсько-української війни – під Іловайськом та під Дебальцево, - яскраво засвідчили, що саме проблема управління військами виявилася ключовою) у можливостях реагування на реалізацію противником воєнних сценаріїв. Це передбачає впровадження сучасних інформаційних технологій в управління військами, бойовими засобами та зброєю. Усі складові ЄАСУ проектується з урахуванням вимог інтегрованого інформаційного середовища — це принципова вимога, без реалізації якої

впровадження ЄАСУ сил оборони не може бути ефективним. При цьому впровадження ЄАСУ ЗСУ на 30 - 40% поліпшить реагування на збройну агресію та забезпечить своєчасне розгортання (вогневу реакцію) у відповідь на наступ військ противника. Крім того, дозволить істотно знизити втрати особового складу ЗСУ під час зіткнень і вогневих атак українських підрозділів. Навіть тестування елементів майбутньої ЄАСУ свідчить про можливість «проходження» та реалізації рішень військового керівництва у 12 разів швидше, ніж зараз (зростання темпів ухвалення рішень з кількох годин до кількох хвилин).

Слід наголосити, що саме цей напрям розбудови військ є головним у сучасних арміях світу. Особливу увагу варто звернути на те, що під час навчань в Білорусі Російська Федерація ключовим елементом навчань зробила саме відпрацювання питань автоматизації управління військами.

Україна входить в число світових лідерів з розробки програмного забезпечення, тому цей пріоритет є найбільш прийнятним та можливим для досягнення навіть в умовах фінансового дефіциту. Для прикладу, вартість комплексу засобів автоматизації для штабу окремої механізованої бригади практично тотожна з вартістю всього вартості однієї БМП, а ефект від її

оснащення підвищує рівень бригади на 15-20%, що можна порівняти з 1-2 додатковими батальйонами.

Крім того, в Україні вже є значні напрацювання в цій сфері, які пройшли успішну апробацію в ході навчань та демонстраційних показів на стратегічному, оперативному та тактичному рівнях. Розроблена робоча конструкторська документація (у тому числі базове спеціальне програмне забезпечення), яка дозволяє виготовляти комплекси засобів автоматизації, як в стаціонарному так і в польовому виконанні. Усі комплекси розроблялись за модульним принципом на базі типових уніфікованих рішень, що дозволяє використовувати їх не тільки у військовій сфері, а й для кризисного реагування та створення системи ситуаційних центрів. Враховуючи те, що відповідно до чинного законодавства відомості про надзвичайні ситуації не підлягають засекречуванню, вже зараз може бути проведена апробація таких комплексів, в тому числі в реальних умовах. Більш того, в рамках ДКР, шифр «Дзвін АС», вже виготовлено ряд модулів (у тому числі в польовому виконанні), які можна ефективно використовувати при реальному управлінні в кризових ситуаціях.

Друга держпрограма. Розвиток та створення сучасних систем радіоелектронної розвідки (РЕР) та радіоелектронної боротьби (РЕБ), су-

Саме здатність результативного опору «атакам з повітря» (літакам, ракетам, гелікоптерам) може забезпечити відмову агресора від такої моделі війни

часних систем виявлення, наведення на ціль, засобів придушення. Аналіз елементів війн нового покоління свідчить, що існує пріоритетність формування розвідувально-ударних мереж та автоматизованих мереж захисту, в межах застосування яких час між виявленням цілі і її автоматичним ураженням зводиться до найбільшого мінімуму.

Аналіз використання РФ та проведення країною-агресором бойових випробувань новітніх бойових систем та новітнього обладнання вказує на акцент противника саме на розвитку цієї компоненти. Крім того, низка вітчизняних підприємств ОПК вже має досить значні напрацювання, які, за умов створення та реалізації відповідної державної програми могли б забезпечити суттєвий стрибок України у виробництві за забезпеченні ЗСУ цими компонентами.

Третя держпрограма - розвиток державної системи ППО.

Аналіз воєнних загроз свідчить про стале нарощування Росією потенціалу для ведення проти України масштабної війни четвертого покоління і вище. При цьому саме здатність результативного опору «атакам з повітря» (літакам, ракетам, гелікоптерам) може забезпечити відмову агресора від такої моделі війни.

Україна здійснила суттєві кроки у напрямку модернізації засобів ППО радянського виробництва та

фактично перейшла до активної фази розробки власного ЗРК середнього радіусу дії. У цьому контексті виглядає логічною та необхідною безперервна і системна подальша робота, що може забезпечити розроблена та ухвалена багаторічна програма. На нинішньому етапі немає сумнівів, що саме на забезпечення цього елементу бойового потенціалу країни мають спрямовуватися зусилля політиків, дипломатів і спецслужб – а саме, у контексті розвитку високого рівню двостороннього співробітництва України та США отримати на умовах відтермінованих розрахунків (або у вигляді військової допомоги) сучасних американських ЗРС Patriot та винищувачів F-16.

Четверта держпрограма - розвиток високоточних засобів ураження.

Враховуючи в цілому позитивні результати реалізації даної програми (передусім, проекти «Нептун», «Вільха», створення і виробництво ПТРК ДержККБ «Луч») фахівці УІБД визначили даний пріоритет четвертим, а не першим, як раніше. Водночас, варто зосередитися на розвитку вже досягнутих технологічних результатів. Зокрема, розвивати повітряну та морську версії КР «Нептун», збільшену дальність дії ракет проекту «Вільха» («Вільха-М»), повітряну версію ПТРК (проект 524Р для бойових гелікоптерів). Заслужують на увагу

й розробки ОТРК «Грім» (КБ «Південне» - НВО «Південмаш»). Головними умовами означених розробок і виробництва ракетних засобів ураження є можливість України створювати такі засоби ураження самостійно, без участі іноземних партнерів. Це дозволяє забезпечити сталий розвиток на перспективне майбутнє та суттєво збільшити дальність ракет – до 1500 км, тобто рівню РМСД. Згідно з прийнятою класифікацією, балістичними ракетами середньої дальності вважаються ракети дальністю дії 1000 більше кілометрів. Саме така зброя здатна забезпечити формування Україною ракетного неядерного щиту стримування зовнішньої агресії.

П'ята держпрограма - розвиток безекіпажних платформ та робототехніки.

Аналіз сучасних тенденцій розвитку армій провідних держав світу свідчить про наголос у розробках на створення й подальше

використання бойових безекіпажних платформ (ББП) різного базування (повітряного, наземного, морського) та сучасних бойових роботів з різними функціями. Україна не має права відставати від таких тенденцій, особливо, з урахуванням наявних, доволі вагомих напрацювань. Своєчасний перехід України та безекіпажні ударні системи (платформи) дозволить у майбутньому створити та розвинути ЗСУ до рівню найбільш технологічних та оснащених армій світу. Особливий наголос тут має застосування новітньої ідеології – поступового переходу світу від застосування бойових літаків до застосування ударних (розвідувально-ударних) безпілотних авіаційних комплексів (БАК). Враховуючи, що Україна не виробляла бойових літаків, саме такі розробки здатні стратегічно посилити Україну через інтеграцію у нові БАК вже розроблених ракетних засобів ураження.

Шляхи розвитку автоматизованих систем управління в Україні

*Андрій Пилипенко,
експерт Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння*

Сучасні тенденції розвитку західної управлінської практики свідчать про перехід органів державної влади та великих корпорацій у режим електронного уряду та електронної компанії, відповідно, електронного ситуаційного центру.

Ситуаційний центр (СЦ) – це, передусім, сукупність спеціальних інформаційних технологій та апаратно-програмних комплексів, що реалізують функції підготовки управлінських рішень з урахуванням оцінки їх наслідків, причому процес розробки й прийняття рішення відбувається в реальному часі по відношенню до тих подій, на які треба реагувати.

Види ситуаційних центрів. В цілому можна виділити два типи СЦ:

- стаціонарні центри, що прив'язані до конкретних приміщень, де проходять наради;
- мобільні центри, що розгортаються на місці подій, у конкретному регіоні.

Стаціонарний ситуаційний центр може бути як елементом розподіленої інфраструктури СЦ, так діяти окремо. Побудова стаціонарних центрів управління для різних державних структур може сприяти розробці унікальні управлінських рішень й створенню команди висококласних експертів, здатних вирішувати найскладніші управлінські завдання.

Перспективною є побудова розподіленого СЦ організації. По суті, це сукупність зв'язаних між собою ситуаційних центрів, орієнтованих на реалізацію концепції управління знаннями

Мобільний ситуаційний центр призначений для підвищення ефективності управління безпосередньо на місці події, у тому числі при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Він повинен бути оснащений сучасним інфо-комунікативним устаткуванням, мати змогу оперативне переміщуватися й розгортатися, а також забезпечувати комфортні умови роботи і відпочинку персоналу. Завдяки своїй універсальності мобільний ситуаційний центр може бути створений на базі різних транспортних засобів, а саме: автобусів, залізничних вагонів, автомобілів підвищеної прохідності, літаків, катерів тощо. У сучасній управлінській практиці існує два основні управлінські підходи до побудови ситуаційних центрів:

- локальний ситуаційний центр;
- розподілений ситуаційний центр.

Перспективною є побудова розподіленого СЦ організації. По суті, це сукупність зв'язаних між собою ситуаційних центрів, орієнтованих на реалізацію концепції управління знаннями. При цьому фізично (як об'єкт) може існувати один центр, але технологічно є можливість організації роботи віртуальних груп експертів (учасників ситуаційного аналізу), необхідних для підготовки управлінських рішень.

Крім того, оснащення й методичне забезпечення роботи центру

повинне дозволяти не лише реалізовувати перегляд презентацій і записування відповідних доповідей, але й проводити їх в динаміці: звертатися до необхідних інформаційних джерел, аналізувати альтернативні версії рішень тощо.

Можна стверджувати, що СЦ виступає як інструмент, що дозволяє особам, що приймають рішення (ОПР), оперативно осмислити проблему, дослідити її в умовах невизначеності та ухвалити ефективне управлінське рішення. Однією з найважливіших особливостей сучасного СЦ є комбінація двох категорій технологій: інформаційних та управлінських, а також можливість роботи в наступних трьох режимах.

Перший – режим моніторингу (дослідницький режим), коли центр відстежує ті або інші процеси в конкретній сфері управління, фіксує показники, значення, сплески активності в тому або іншому регіоні, галузі, серед певних груп населення. У рамках цього режиму відбувається моніторинг об'єкту цільової дії (ОЦД) і інформування ОПР щодо досягнення ОЦД заданого стану. Відповідно мета – це бажаний стан ОЦД. Рішення приймає ОПР на базі власного уявлення про проблему (знання про мету, особистий досвід, інтуїція). Далі уявлення ОПР про проблему розглядається як інформаційна модель ОЦД (ІМОЦД).

Другий – плановий, коли розробляється робочий розклад, й група експертів формує доповідь з варіантами рішення та розробкою системи моделювання.

Третій – режим роботи у кризових ситуаціях, коли трапляється кризова ситуація на яку потрібно негайно реагувати: зібрати необ-

хідну інформацію, змоделювати ситуацію, запропонувати управлінське рішення й запобігти розростанню кризи. Режим реалізується в онлайн, коли на основі прецедентів і накопиченої інформації про фігурантів ситуації ІМОЦД містить готові алгоритми рішень.

Росія біля воріт. Швеція коригує свою оборонну стратегію

**Володимир Паливода,
головний консультант
відділу проблем розвитку сектору безпеки
Національного інституту стратегічних досліджень**

Після незаконної окупації та анексії Криму Росією умови безпечового середовища на півночі Європи, за оцінками шведських експертів, погіршилися¹. Країни-члени НАТО і країни-партнери все більше розуміють, що для того, щоб впоратися з актуальними викликами європейській безпеці та міжнародному порядку, необхідно швидко перебудувати систему оборони та підготувати свої суспільства до труднощів, пов'язаних зі збройним конфліктом. Стримування і надання запевнень з опорою на розшире-

не євроатлантичне співробітництво і спільні дії - необхідні кроки, але на національному рівні кожна країна повинна підвищити власну готовність до нових безпекових умов.

У 2015 р. у Швеції був прийнятий закон про оборону на період 2016-2020 рр., першочерговим завданням якого визначене підвищення боєздатності збройних сил. Була передбачена також розробка концепції тотальної оборони, що складається як з військової, так і з цивільної компоненти у рамках підходу до забезпечення національної безпеки «всією громадою».

У січні 2017 р. шведський уряд сформував Комісію з питань обо-

¹ Resilience: Planning for Sweden's «Total Defence». - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.nato.int/docu/review/2018/Also-in-2018/resilience-planning-for-swedens-total-defence/EN/index.htm>

рони², перед якою політичне керівництво країни поставило завдання здійснити аналіз реалізації чинного закону, визначити параметри майбутньої оборонної політики та підготувати проект закону про оборону на наступний п'ятилітній період. Одним із результатів роботи згаданої Комісії стала спеціальна доповідь «Обороздатність: безпекова політика Швеції та розвиток оборонних спроможностей у 2021-2025 рр.» (так звана «Біла книга»), презентована у травні ц.р.³. Ця та попередня доповідь «Стійкість: концепція тотальної оборони та розвиток цивільної оборони у 2021-2025 рр.»⁴ мають лягти в основу законопроекту, який шведський парламент буде розглядати наступного року.

У документі звертається увага на те, що на зміну безпекової ситуації навколо Швеції впливають не

лише агресивні дії Росії, але й, наприклад, розбудова військових можливостей Китаю та його зростаюча роль на міжнародній арені⁵. США сьогодні розглядають КНР як найбільший геополітичний виклик, тому Вашингтон почне зосереджуватися на азіатському напрямі, а це, відповідно, відіб'ється на американській військовій присутності у Європі чи на оперативності її посилення у разі кризи.

Автори доповіді заявляють, що Європейський Союз залишається для Швеції найважливішою платформою для реалізації зовнішньої та безпекової політики. Виходячи з цього, забезпечення та зміцнення згуртованості, співробітництва та інтеграції у її рамках відповідає національним інтересам країни. Водночас підкреслюється необхідність проаналізувати, яку роль у довгостроковій перспективі відіграватиме Швеція у Спільній безпековій та оборонній політиці ЄС. Важливо теж обговорити не лише двосторонню користь від формату Швеція-ЄС, але й - ЄС-НАТО.

В інтересах Євросоюзу та Швеції, щоб країни Східного партнерства (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Молдова, Україна)

2 До складу цього органу входять представники уряду та політичних партій, які обговорюють і визначають політику безпеки країни. Головою Комісії є колишній міністр оборони (1997-2002) і спікер парламенту (2002-2006) Бьорн фон Сюдов.

3 The Swedish Defence Commission presents its white book on Sweden's security policy and the development of its military defence. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.government.se/articles/2019/05/the-swedish-defence-commission-presents-its-white-book-on-swedens-security-policy-and-the-development-of-its-military-defence/>

4 Більш докладно див.: «Стокгольм готується до війни: шведський лев проти російського ведмеда» // Безпековий огляд ЦДАКР «Виклики і ризики». - 2018. - № 3 (90). - С. 38-46.

5 За висновками окремих американських експертів, незважаючи на те, що лідер КНР Сі Цзіньпін офіційно заявляє про відсутність прагнень його країни нав'язувати свою модель розвитку, у кінцевому підсумку Пекін пропонує світу альтернативу існуючому порядку.

Комісія з питань оборони не виключає, що Швеція може стати жертвою збройного нападу, використання інших військових засобів або загрози їхнього використання. Виходячи з цього, розвиток оборонних спроможностей необхідно здійснювати так, щоб Швеція була готова адекватно відреагувати на всі ці різноманітні виклики

зберегли свою незалежність і територіальну цілісність. Погіршення умов безпекового середовища посилює потребу в ефективному контролі над озброєннями в Європі, включно зі створенням системи зміцнення довіри. Проте, як визнала Комісія, протягом останніх десяти років ситуація розвивалася не в найкращому напрямі. Що стосується майбутнього «Брекзиту», то Стокгольму варто почати переговори з Лондоном у справі опрацювання спільної політики безпеки.

У доповіді наголошується, що для Європи загалом та Швеції, зокрема, відіграють ключову роль трансатлантичні зв'язки. Хоча Швеція не є членом жодного військового союзу, але збройний конфлікт по сусідству з нею може мати вплив на багато країн. Швеція задекларувала свою солідарність з усіма країнами-членами ЄС, а також Норвегією та Ісландією, і вона не залишиться пасивною, якщо будь-яка з цих держав зазнає нападу або стихійного лиха. Отже, Швеція повинна бути здатною забезпечити як військову підтримку, так і підтримку у сфері цивільної оборони. Стокгольм очікує від трансатлантичних партнерів подібних кроків у разі виникнення кризових явищ на своїй території.

Комісія з питань оборони не виключає, що Швеція може стати жертвою збройного нападу, використання інших військових засобів або загрози їхнього викорис-

тання. Виходячи з цього, розвиток оборонних спроможностей необхідно здійснювати так, щоб Швеція була готова адекватно відреагувати на всі ці різноманітні виклики. Згідно з розробленими планами, країна буде у стані впоратися із серйозними порушеннями функціонування держави протягом трьох місяців, включно з веденням бойових дій.

Проте, шведи визнають, що у них досить обмежені можливості для реагування на раптове погіршення умов безпекового середовища. Це пов'язано переважно з неуккомплектованістю військових частин особовим складом і технікою, та тим, що підрозділи логістики та штаби не здатні забезпечити одночасну підтримку всіх військових частин у ході бойових дій. До того ж військових частин сьогодні для Швеції замало, і вони мають обмежену боєздатність через невисокий рівень бойової підготовки. За останні роки ситуація мала була виправлена, але цього не сталося з низки причин. Тепер необхідно проводити якісні зміни якомога швидше, тому що збройні сили країни не досягнуть такого рівня, який би відповідав воєнно-політичній обстановці, що складається навколо Швеції. Планується, що частково змінити на краще ситуацію в оборонній сфері вдасться до 1 січня 2021 р.

Автори доповіді пропонують зміцнювати кількісний та якісний

У Комісії з питань оборони вважають за доцільне повернутися до системи управління військами на рівні дивізії, що дозволить сконцентрувати сили на одному оперативному напрямку

склад армії, для чого потрібно поступово збільшуватися число призовників. На початку 2017 р. Швеція вже відновила загальний військовий обов'язок (правда, не у повному обсязі), і до 2024 р. кількість новобранців зросте з нинішніх 4000 до 8000 осіб на рік⁶.

Нові підходи в оборонній сфері передбачають не тільки реорганізацію існуючих військових частин, але й створення нових. Так, сухопутні війська у воєнний час повинні складатися з трьох механізованих бригад, у кожній з яких має бути по три батальйони, що мають на озброєнні танки «Stridsvagn 122» і БМП «CV-90». Бригади будуть підсилені новими артилерійськими системами. На випадок війни може бути сформована мотопіхотна бригада, призначена, головним чином, для захисту столиці. Батальйон, дислокований на стратегічно важливому острові Готланд, буде зміцнюватися підрозділами протиповітряної оборони, артилерії та територіальних військ. Кількість підрозділів територіальних військ пропонується збільшити й по всій країні.

У Комісії з питань оборони вважають за доцільне повернутися до системи управління військами на рівні дивізії, що дозволить скон-

центрувати сили на одному оперативному напрямку.

Новизною стане теж формування бригади, готової виступити на допомогу Фінляндії, з якою Швеція підписала меморандум про військову співпрацю⁷.

Загальна чисельність шведської армії, включно з підрозділами територіальної оборони та цивільними працівниками, як очікується, збільшиться з 60 тисяч до 90 тисяч осіб. Її ядром будуть три механізовані бригади, мотопіхотна бригада і посилений механізований батальйон на острові Готланд.

Збройні сили Швеції також мають модернізувати свій парк бойових машин і танків, придбати додаткові артилерійські системи (крім наявних 48 самохідних гаубиць «Archer») та сучасні системи протиповітряної оборони. Останнє стосується не тільки зенітно-ракетних комплексів «Patriot» і зенітних керованих ракет класу «повітря-повітря» «IRIS-T SLS», але й легких портативних пускових установок. Сухопутні війська, включно з артилерією, мають приділяти особливу увагу розвідувальним можливостям, які забезпечуються, зокрема, безпілотними літальними апаратами та іншими засобами.

6 Nu återinförs lumpen – 13 000 personer mönstrar redan i sommar. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nyheter24.se/nyheter/politik/877788-varnplikt-lumpen-infors-2018-13000-personer-sverige>

7 Finland and Sweden sign defence pact in Turku. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://yle.fi/uutiset/osasto/news/finland_and_sweden_sign_defence_pact_in_turku/10295347

Для вирішення згаданих завдань потрібно збільшити відповідне фінансування. За розрахунками Комісії з питань оборони, з 2025 р. воно мало б скласти 84 млрд. крон (понад 9 млрд. доларів), що становитиме майже 1,5 % ВВП. На додаток до цього, пропонується поступово збільшувати оборонний бюджет, додаючи до нього щорічно протягом 2022-2025 рр. по 5 млрд. крон (майже 540 млн. доларів)

Що стосується військово-морських сил, п'ять корветів типу «Visby» отримають нові зенітні ракети та торпеди. До 2025 р. планується закупити два нових судна на заміну старих корветів типу «Galve». З чотирьох до п'яти збільшиться кількість підводних човнів. У 2024-2025 рр. будуть придбані два нові підводні човни проекту «A26» та повинна розпочатися заміна трьох підводних човнів типу «Готланд» на нові. Потенціал протичовнової оборони ВМС буде посилено шляхом модернізації авіапарку вертольотів. На західному узбережжі Швеції, зокрема у Гетеборзі, будуть створені десантні батальйони.

У 2021-2025 роках ядром військово-повітряних сил мають стати шість ескадрилей винищувачів. На озброєнні залишаться літаки «Saab JAS 39 Gripen C/D», хоча парламент прийняв рішення придбати більш сучасні моделі «Saab JAS 39 Gripen E/F».

За цей час винищувачі наступного покоління будуть додатково модернізовані, що збільшить їхні оперативні можливості. Зазначається, однак, що і після 2030 р. винищувачі «Saab JAS 39 Gripen C/D» будуть використовуватися паралельно з новими моделями для збільшення кількісного потенціалу. Після 2025 р. розпочнеться розвиток винищувача нового покоління для заміни «Saab JAS 39 Gripen

C/D». У травні ц.р. міністр оборони Швеції Петер Хульквіст оголосив, що ведуться переговори про приєднання його країни до британської програми розробки винищувача шостого покоління «Tempest». Комісія з питань оборони пропонує також придбати нові навчально-тренувальні літаки.

За висновками експертів, уряд має збільшити інвестиції у військово-підготовку в мирний час, підвищення обізнаності населення щодо інформаційної війни, розвиток здатності до проведення оборонних і наступальних дій у кіберпросторі та посилення співпраці з приватним сектором, що буде особливо важливим у разі кризи.

Для вирішення згаданих завдань потрібно збільшити відповідне фінансування. За розрахунками Комісії з питань оборони, з 2025 р. воно мало б скласти 84 млрд. крон (понад 9 млрд. доларів), що становитиме майже 1,5 % ВВП. На додаток до цього, пропонується поступово збільшувати оборонний бюджет, додаючи до нього щорічно протягом 2022-2025 рр. по 5 млрд. крон (майже 540 млн. доларів).

Переважна більшість з восьми парламентських партій Швеції висловилися за збільшення військових витрат. Проте лише представники правлячої Соціал-демократичної робітничої партії, Партії зелених, Лівої партії та Шведських демократів поставили свої підписи під спе-

ціальною доповіддю «Обороздатність: безпекова політика Швеції та розвиток оборонних спроможностей у 2021-2025 рр.». Водночас представники правоцентристських партій парламентської меншості відмовилися підписувати документ, оскільки вони вимагали негайного збільшення оборонного бюджету до 84 млрд. крон. Керівництво Соціал-демократичної робітничої партії з цього приводу заявило про свою не-

готовність до політичної угоди стосовно питання про фінансові рамки. Це означає, що уряд Швеції хоче дочекатися рішення про фінансування армії у 2020 р.

Згідно з коментарями місцевих ЗМІ, відсутність згоди між парламентськими партіями є небезпечним прецедентом у час, коли умови безпекової ситуації у Європі погіршуються, з огляду на загрозу з боку Росії.

Изменения в европейской группировке наземных войск России за 2018 год

*Юрий Бараш,
член Экспертного Совета ЦИАКР*

Группировка наземных войск России, расположенная в её европейской части и предназначенная для действий преимущественно в Европе, является основной и самой приоритетной в ВС. Она включает 7 армий СВ и 3 корпуса ВМФ, 4 дивизии и 2 бригады ВДВ, а также наибольшую часть личного состава и вооружения, в т.ч. современного. Группировка в азиатской части РФ (5 армий и 1 корпус СВ, 2 бригады ВДВ) значительно слабее.

Изменения в численности личного состава, количестве вооружения и организации европейских формирований наземных войск России (округов, армий, корпусов и дивизий) позволяют в определён-

ной степени судить о приоритетных направлениях действий этих группировок, и соответственно – о военных планах руководства РФ. Поэтому данные об этих изменениях с начала по конец 2018 г и выводы по результатам их анализа будут представлять интерес для руководства Украины и других стран (в первую очередь – стран Европы), испытывающих беспокойство относительно военных планов российского руководства. Также военным специалистам будут интересны последние изменения в организации и вооружении формирований наземных войск России.

Наземные войска ВС России представляют собой войска, веду-

щие боевые действия на земле (суше), независимо от того, к какому виду ВС и роду войск они относятся, и каким путём доставлены к району боевых действий (по суше, морю, или воздуху). Они включают сухопутные войска (СВ, основа наземных войск), амфибийные формирования ВМФ (береговые и сухопутные, морскую пехоту), а также воздушно-десантные войска (ВДВ). Основные изменения, которые произошли в этих группировках войск за 2018 г, приведены ниже. При этом будут рассматриваться лишь общевойсковые, артиллерийские и инженерные формирования, а другие формирования обеспечения (кроме инженерных) будут опущены. Этот упрощённый подход позволяет, тем не менее, приблизительно определить направления возможных действий наземных сил ВС России. Особое внимание будет обращено на вос-

создаваемые в СВ общевойсковые дивизии, поскольку эти высшие соединения формируются на направлениях, откуда, по заявлениям российского руководства, «исходят наибольшие военные угрозы России» (а в реальности – где ВС России сами планируют создавать военные угрозы соседним странам). При этом будут сравниваться увеличение численности личного состава формирований и наращивание количества их вооружения по категориям, классам, типам и модификациям, по его современности и эффективности. При рассмотрении формирований ВС их почётные наименования будут опущены.

Западный военный округ (ЗВО). Личный состав и вооружение формирований СВ ЗВО и амфибийных формирований Балтийского флота на конец 2018 г см. табл. 1

Таблица 1

Формирование	Дислокация	л/с	Вооружение
ЗАПАДНЫЙ ВО	Санкт-Петербург	75964	888 танков (623 Т-72, 225 Т-80, 40 Т-90); 1993 БМ (41 БМП-3, 890 БМП-2, 415 БТР-82А, 232 БТР-80, 415 МТ-ЛБ); 636 БМО; 234 ПТРК (9 9П148 и 225 9П149); 1110 СА (188 2С12, 24 2Б16, 12 2С9, 72 2С1, 90 2С3, 354 2С19, 60 2А65, 36 2А36, 16 2С4, 24 2С7, 184 БМ-21, 32 9П140, 18 9А52-2); 11 МТ-55А, 12 МТУ-20
27 ОМСбр	Мосрентген	2851	33 Т-90, 157 БМ (37 БМП-3, 118 БТР-82А, 1 БТР-80, 1 МТ-ЛБ), 17 БМО, 9 9П149, 42 СА (24 2С12, 18 2С3), 1 МТУ-20
45 Абр БМ	Тамбов	1157	5 БМО, 40 СА (16 2С4, 24 2С7)

79 РеАбр	Тверь	528	18 9А52-2
45 ОИбр	Нахабино	1082	13 ББМ (10 БТР-82А и 3 БТР-80)
ОГ РВ в ПРРМ	Тирасполь	1220	6 БМО
1 ОСп	Мосрентген	3066	
6 ОА	Санкт-Петербург	11324	40 Т-72, 346 ББМ (16 БТР-80, 330 МТ-ЛБ), 95 БМО, 63 9П149, 176 СА (24 2Б16, 18 2С12, 18 2С1, 36 2С3, 36 2С19, 36 БМ-21, 8 9П140)
25 ОМСбр	Псков	2344	139 МТ-ЛБ, 21 БМО, 12 9П149, 54 СА (18 2С12, 18 2С1, 18 БМ-21)
138 ОМСбр	Каменка	4071	40 Т-72, 173 ББМ (7 БТР-80, 166 МТ-ЛБ), 48 БМО, 24 9П149, 78 СА (24 2Б16, 36 2С3, 18 БМ-21)
9 Абр	Луга	1086	12 БМО, 27 9П149, 44 СА (36 2С19, 8 9П140)
30 ИСп	Керро	536	3 БТР-80
20 ОА	Воронеж	18348	238 Т-72, 453 ББМ (248 БМП-2, 125 БТР-82А, 61 БТР-80, 19 МТ-ЛБ), 174 БМО, 72 ПТРК (9 9П148, 63 9П149), 300 СА (66 2С12, 48 2А65, 126 2С19, 52 БМ-21, 8 9П140), 2 МТ-55А, 7 МТУ-20
236 Абр	Коломна	1089	4 БМО, 29 9П149, 44 СА (36 2С19, 8 9П140)
16 ИСп	Богучар	539	3 БТР-82А
3 МСД	Белгород	8476	156 Т-72, 285 ББМ (136 БМП-2, 122 БТР-82А, 8 БТР-80, 19 МТ-ЛБ), 89 БМО, 27 ПТРК (9 9П148, 18 9П149), 140 СА (42 2С12, 36 2А65, 36 2С19, 26 БМ-21), 1 МТ-55А, 4 МТУ-20
252 МСп	Богучар	2038	31 Т-72, 106 ББМ (102 БМП-2, 4 БТР-80), 23 БМО, 9 9П148, 34 СА (18 2С12, 12 2А65, 4 БМ-21), 1 МТ-55А
752 МСп	Валуйки	2111	31 Т-72, 122 БТР-82А, 39 БМО 34 СА (18 2С12, 12 2А65, 4 БМ-21)
237 Тп	Валуйки	1288	94 Т-72, 57 ББМ (34 БМП-2, 4 БТР-80 19 МТ-ЛБ), 4 БМО 18 СА (6 2С12, 12 2А65), 1 МТУ-20
99 САРп	Богучар	853	9 БМО, 54 СА (36 2С19, 18 БМ-21)
144 МСД	Смоленск	6703	82 Т-72, 162 ББМ (112 БМП-2, 50 БТР-80), 69 БМО, 18 9П149, 116 СА (24 2С12, 12 2А65, 54 2С19, 26 БМ-21), 2 МТУ-20
488 МСп	Клинцы	2033	31 Т-72, 106 ББМ (102 БМП-2, 4 БТР-80), 41 БМО, 34 СА (18 2С12, 12 2А65, 4 БМ-21), 1 МТУ-20

254 МСп	Клинцы	914	10 Т-72, 43 БТР-80, 3 БМО, 28 СА (6 2С12, 18 2С19, 4 БМ-21)
59 Тп	Ельня	681	32 Т-72, 13 ББМ (10 БМП-2, 3 БТР-80), 3 БМО
856 САРп	Почеп	830	9 БМО, 54 СА (36 2С19, 18 БМ-21)
1 ТА	Баковка	24365	483 танка (251 Т-72, 225 Т-80, 7 Т-90), 629 ББМ (391 БМП-2, 4 БМП-3, 22 БТР-82А, 147 БТР-80, 65 МТ-ЛБ), 227 БМО, 60 9П149, 376 СА (74 2С12, 12 2А65, 36 2С1, 180 2С19, 66 БМ-21, 8 9П140), 2 МТ-55А
6 ОТбр	Мулино	2587	94 Т-72, 55 ББМ (49 БМП-2, 6 БТР-80), 31 БМО, 44 СА (8 2С12, 18 2С19, 18 БМ-21)
288 Абр	Инженерный	1062	12 БМО, 27 9П149, 44 СА (36 2С19, 8 9П140)
6 ИСп	Ростов	539	
2 МСД	Калининец	8904	169 танков (157 Т-72, 5 Т-80, 7 Т-90), 322 ББМ (166 БМП-2, 4 БМП-3, 132 БТР-80, 20 МТ-ЛБ), 80 БМО, 33 9П149, 152 СА (42 2С12, 12 2А65, 72 2С19, 26 БМ-21)
1 МСп	Калининец	2114	39 танков (32 Т-72, 7 Т-90), 116 ББМ (1 БМП-2, 1 БМП-3, 114 БТР-80), 27 БМО, 9 9П149, 40 СА (18 2С12, 18 2С19, 4 БМ-21)
15 МСп	Калининец	2024	36 танков (31 Т-72, 5 Т-80), 145 ББМ (110 БМП-2, 3 БМП-3, 12 БТР-80, 20 МТ-ЛБ), 5 БМО, 40 СА (18 2С12, 18 2С19, 4 БМ-21)
1 Тп	Калининец	1288	94 Т-72, 45 БМП-2, 22 БМО, 18 СА (6 2С12, 12 2А65)
147 САРп	Калининец	951	4 БМО, 54 СА (36 2С19, 18 БМ-21)
4 ТД	Наро-Фоминск	7791	220 Т-80, 249 ББМ (176 БМП-2, 22 БТР-82А, 6 БТР-80, 45 МТ-ЛБ), 103 БМО, 136 СА (24 2С12, 36 2С1, 54 2С19, 22 БМ-21)
12 Тп	Наро-Фоминск	1259	94 Т-80, 56 ББМ (37 БМП-2, 6 БТР-82А, 13 МТ-ЛБ), 14 БМО, 26 СА (8 2С12, 18 2С1)
13 Тп	Наро-Фоминск	1259	94 Т-80, 56 ББМ (37 БМП-2, 6 БТР-82А, 13 МТ-ЛБ), 14 БМО, 26 СА (8 2С12, 18 2С1)
423 МСп	Наро-Фоминск	2004	31 Т-80, 125 ББМ (102 БМП-2, 4 БТР-80, 19 МТ-ЛБ), 27 БМО, 30 СА (8 2С12, 18 2С19, 4 БМ-21)
275 САРп	Наро-Фоминск	969	12 БМО, 54 СА (36 2С19, 18 БМ-21)

Балт. флот			
336 ОбрМП	Балтийск	2802	140 БТР-82А, 21 БМО, 9 9П149, 36 СА (12 2С9, 18 2С1, 6 БМ-21)
69 ОМИп	Гвардейск	737	4 МТ-55А, 2 МТУ-20
11 АК	Гусев	8484	94 Т-72, 255 ББМ (251 БМП-2, 4 БТР-80), 102 БМО, 21 9П149, 122 СА (6 2С12, 36 2А36, 36 2С3, 12 2С19, 24 БМ-21, 8 9П140), 3 МТ-55А, 2 МТУ-20
79 ОМСбр	Советск	3150	31 Т-72, 129 БМП-2, 44 БМО, 12 9П149, 36 СА (18 2С3, 18 БМ-21), 3 МТ-55А
7 ОМСп	Калининград	1667	88 БМП-2, 15 БМО, 9 9П149, 24 СА (18 2С3, 6 БМ-21), 1 МТУ-20
11 Отп	Гусев	656	63 Т-72, 38 ББМ (34 БМП-2, 4 БТР-80), 24 БМО, 12 9П149, 18 СА (6 2С12, 12 2С19), 1 МТУ-20
244 Абр	Калининград	1168	19 БМО, 44 СА (36 2А36 и 8 9П140)

Сравнение с данными на начало 2018 г показало:

В ЗВО стало больше на 866 чел., 108 танков (106 Т-72 и 2 Т-90), 174 ББМ (4 БМП-3, 41 БМП-2, 13 БТР-82А, 53 БТР-80, 63 МТ-ЛБ), 45 систем артиллерии (СА, добавлены 30 2С12, 54 2С19, 12 2А65, 8 9П140 и 7 9А52-2, изъяты 42 2С1 и 24 БМ-21). Но стало меньше на 61 бронированную машину обеспечения (БМО), 6 ПТРК (изъяты 15 9П149, добавлены 9 9П148) и 7 МТУ (изъяты 8 МТУ-20 и добавлен 1 МТ-55А). Изменения говорят об усилении округа личным составом и вооружением (за счёт продолжения развёртывания в нём соединений и частей), в т.ч. росте числа танков Т-72 (в т.ч. устаревших модификаций БА, Б) и ББМ (добавлены 116 устаревших БТР БТР-80 и 63 МТ-ЛБ, а также 58 БМП, в т.ч. 41

устаревшая БМП-2). Артиллерия тоже выросла численно, при этом 82-мм миномёты (М) 2Б14 «Поднос» заменялись на 120-мм М 2С12 «Сани», 122-мм самоходные гаубицы (СГ) 2С1 «Гвоздика» на 152-мм СГ 2С19 «Мста-С» и буксируемые гаубицы (БГ) 2А65 «Мста-Б», а 122-мм РСЗО БМ-21 «Град» на 220-мм 9П140 «Ураган».

Формирования окружного подчинения. Из 27-й отд. мотострелковой бригады (ОМСбр) изъяты 71 чел. и 14 БТР МТ-ЛБ, в неё добавлены 3 БМО. Изменения небольшие и говорят о перераспределении личного состава и МТ-ЛБ между соединениями округа.

В 45-ю бригаду артиллерии большой мощности (Абр БМ) добавлены 26 чел.

В 79-ю реактивную артиллерийскую бригаду (РеАбр) добавлены

19 чел. и 7 (как заявлено) ПУ 9А52-2 (БМ-30) РСЗО 9К58 «Смерч», при этом огневая мощь бригады значительно выросла. Возможно также, бригадой были получены модернизированные ПУ 9А54 РСЗО 9К515 «Торнадо-С» с целью их испытаний.

В 45-ю отд. инженерную бригаду (ОИбр) добавлены 83 чел., 10 БТР-82А и 3 БТР-80, из неё изъяты 12 мостоукладчиков (МТУ, 1 МТ-55А и 11 МТУ-20). Это говорит об изменении штата бригады.

В 1-й отд. стрелковый полк (ОСп) добавлены 290 чел. Полк, предназначенный для гарнизонной и караульной службы, пополнен личным составом.

В 6-ю общевойсковую армию (ОА) добавлены 31 чел. и 10 БМО, из неё изъяты 7 МТ-ЛБ. Незначительные изменения говорят о том, что эта армия находится на неприоритетном направлении, на котором вообще не планируется ведение боевых действий.

Из 20-я ОА изъяты 163 чел. и 44 БМО, в неё добавлены 42 танка Т-72, 78 ББМ (10 БМП-2, 3 БТР-82А, 46 БТР-80, 19 МТ-ЛБ), 9 ПУ 9П148 ПТРК «Конкурс», 24 системы артиллерии (СА, 6 М 2С12 и 18 СГ 2С19), 2 МТУ-20.

В 236-ю Абр добавлены 14 чел. и 2 ПУ 9П149 ПТРК «Штурм-С».

В армию входит не полностью развёрнутая 3-я МСД (см. ниже), также в 20-й ОА развёртывались

144-я мотострелковая дивизия (МСД, см. ниже) и 16-й инженерно-сапёрный полк (ИСП, 539 чел. и 3 БТР-82А), что говорит о приоритетности потенциальных направлений действия армии (украинское и, возможно, белорусское).

Из 3-й МСД изъяты 293 чел., 27 БМО, 4 БМ-21, 1 МТ-55А, в неё добавлены 19 МТ-ЛБ, 9 9П148 и 1 МТУ-20 (изменения небольшие). Добавление устаревших ПТРК 9П148 может говорить о нехватке не только новых ПУ 9П157 ПТРК «Хризантема-С», но даже штатных для ВС 9П149, а наличие в полках дивизии (кроме артполка) 152-мм буксируемых гаубиц – о нехватке 152-мм самоходных.

Отсюда 3-я МСД, в/ч 54046, имеет управление и ряд формирований:

- 252-й мотострелковый полк (МСП), в/ч 91711, включает 4 б-на (3 мотострелковых и танковый), 2 д-на (гаубичный и зенитный ракетно-артиллерийский), 5 рот (разведки, инженерно-саперная, связи, ремонтная, материального обеспечения (МО)), 3 батареи (реактивная, противотанковая (ПТ), управления и артиллерийской разведки начальника артиллерии), 3 взвода (снайперов, РХБЗ и комендантский). В полку 31 танк Т-72БЗ, 102 БМП-2 и БМП-2М, 4 БТР-80, 9 9П148, 18 2С12, 12 БГ 2А65 «Мста-Б», 4

- БМ-21 РСЗО 9К51 «Град», 4 БМ ЗРК «Стрела-10», 4 ЗПРК 2С6 «Тунгуска», 1 МТ-55А.
- 752-й МСП, в/ч 34670, организация см. выше (но нет ПТ батареи), в полку 31 Т-72БМ, 122 БТР-82А, 18 2С12, 12 2А65, 4 «Град», 4 «Стрела-10», 4 2С6.
 - 237-й танковый полк (Тп), в/ч 91726, включает 4 б-на (3 танковых и мотострелковый), 2 д-на (гаубичный самоходный и зенитный ракетно-артиллерийский), 6 рот (снайперов, разведки, инженерно-саперная, связи, ремонтная, МО), батарею управления и артиллерийской разведки начальника артиллерии, 2 взвода (РХБЗ, комендантский). В полку 94 Т-72БЗ, 34 БМП-2, 4 БТР-80, 19 МТ-ЛБ, 6 2С12, 12 2А65, 4 «Стрела-10», 4 2С6, 1 МТУ-20.
 - 99-й самоходный артиллерийско-ракетный полк (САРп), в/ч 91727, включает 3 артдивизиона (2 гаубичных самоходных и реактивный), 2 батареи (артиллерийской разведки и управления), 2 роты (ремонтная и МО), комендантский взвод. В полку 36 2С19 и 18 «Град».
 - 1143-й зенитный ракетный полк (ЗРп) на ЗРК 9К33МЗ «Оса-АКМ» включает КП, 4 зенитных ракетных батареи (по 4 БМ 9А33БМЗ и 2 ТЗМ 9Т217БМ2), техническую батарею, 2 роты (ремонтная и МО). В полку 16 БМ 9А33БМЗ.
 - 159-й отд. ПТ д-н включает 3 батареи (2 ПТРК и артиллерийская), 2 взвода (управления и обеспечения). В д-не 18 9П149 и 6 пушек МТ-12 «Рапира» (?).
 - 84-й отд. б-н разведки, в/ч 22263, включает 5 рот (2 разведки, разведывательно-десантная, радиоэлектронной разведки, связи), 2 взвода (МО и ремонтный).
 - 337-й отд. инженерно-сапёрный б-н, в/ч 91717, включает 4 роты (инженерно-саперная, инженерно-дорожная, инженерно-техническая, понтонная).
 - 692-й отд. б-н связи, в/ч 22463, включает 2 роты связи (узла связи КП и пунктов управления), узел связи (стационарный), 3 взвода (мобильных средств связи, взвод технического обеспечения, МО).
 - 911-й отд. б-н МО, в/ч 54366, включает 3 автомобильные роты подвоза (боеприпасов, горючего и продовольствия), рота обеспечения, автомобильный ремонтный взвод.
 - 231-й отд. медицинский б-н, в/ч 83833, включает медицинскую роту и 3 взвода (медицинский, эвакуационный, МО).
 - Отд. рота БПЛА имеет 2 расчета БПЛА (1 и 2 типа), взвод БПЛА ближнего действия.
 - Отд. рота РЭБ имеет 6 взводов (управления, радиопомех КВ связи, радиопомех УКВ связи, радиопомех УКВ радиосвязи

авиации, радиопомех мобильной связи и спутниковым системам связи (спутниковым системам навигации), радиопомех радиолиниям управления подрывом фугасов/снарядов).

- Отд. рота РХБЗ имеет 4 взвода (РХБЗ разведки, специальной обработки, аэрозольного противодействия, огнеметный).

В 3-й МСД для полного штата полков осталось развернуть с нуля ещё один МСп (245-й?).

В 144-ю МСД добавлены 1541 чел., 42 Т-72, 56 ББМ (10 БМП-2 и 46 БТР-80), 28 СА (6 2С12, 18 2С19 и 4 БМ-21), 1 МТУ-20, из неё изъяты 17 БМО.

Из 488-го МСп изъяты 9 сверхштатных танков Т-72 и добавлены 9 БМО.

В дивизии началось развёртывание двух новых полков. Это 254-й МСп, пока имеющий 914 чел., 10 Т-72, 43 БТР-80, 3 БМО, 28 СА (6 2С12, 18 2С19, 4 БМ-21). Т.е. пока это не полк а фактически усиленная батальонная тактическая группа – мотострелковый б-н на БТР-80 (очевидно в СВ не хватает БТР-82А), усиленный танковой ротой и полковой артиллерией. Также в 144-й МСД развёртывается 59-й Тп, пока имеющий 681 чел., 32 Т-72БА, 13 ББМ (10 БМП-2 и 2 БТР-80), 3 БМО. Т.е. пока это не полк, а батальонная тактическая группа (танковый б-н, усиленный мотострелковой ротой). До 1-го дека-

бря 2019 г полк планируется развернуть полностью. В нём намечено иметь танки Т-72БА (устаревшей модификации), БМП-2, средства ПВО, разведки, инженерного, тылового, технического и медицинского обеспечения (артиллерия не указана).

Отсюда 144-я МСД, в/ч 61423, имеет управление и ряд формирований:

- 488-й МСп, в/ч 12721, включает 4 б-на (3 мотострелковых и танковый), 2 д-на (гаубичный и зенитный ракетно-артиллерийский), 5 рот (разведки, инженерно-саперная, связи, ремонтная, МО), батарею управления и артиллерийской разведки начальника артиллерии, 3 взвода (снайперов, РХБЗ и комендантский). В полку 31 Т-72БЗ, 102 БМП-2, 4 БТР-80, 18 2С12, 12 2А65, 4 «Град», 4 «Стрела-10», 4 2С6, 1 МТУ-20.
- 254-й МСП включает мотострелковый б-н, танковую роту, гаубичный самоходный д-н и реактивную батарею. В полку 10 Т-72БЗ, 43 БТР-80, 6 2С12, 18 2С19, 4 «Град».
- 59-й Тп включает танковый б-н и мотострелковую роту. В полку 32 Т-72БА, 10 БМП-2, 3 БТР-80.
- 856-й САРп, в/ч 23857, включает 3 дивизиона (2 гаубичных самоходных и реактивный), 2 батареи (артиллерийской разведки и управления), 2 роты

(ремонтная и МО), комендантский взвод. В полку 36 2С19, 18 РСЗО «Торнадо-Г».

- 1259-й ЗРп (с ЗРК «Тор»?) и 673-й отд. зенитно-ракетный д-н (с ЗРК «Бук»?).
- 128-й отд. ПТ д-н (18 9П149 и 6 МТ-12 (?)).
- 5 отд. б-нов (148-й разведки, в/ч 23872, 295-й инженерно-сапёрный, 686-й связи, 1032-й МО и 150-й медицинский).
- 3 отд. роты (БПЛА, РЭБ, РХБЗ).

В 144-й МСД для полного штата полков осталось доразвернуть 254-й МСп и 59-й Тп, а также развернуть с нуля ещё один МСп (182-й?).

Из 1-й танковой армии (ТА) изъяты 70 чел., 1 БМП-2, 48 БМО, 15 9П149, 42 СГ 2С1 и 6 БМ-21, в неё добавлены 3 танка (1 Т-72 и 2 Т-90), 4 БМП-3, 65 МТ-ЛБ, 18 2С12, 24 2С19, 12 2А65 и 1 МТ-55А. В армии была развёрнут 6-й ИСп (539 чел.). Массовое изъятие старых БМО может говорить об их полной изношенности.

Из 6-й отд. танковой бригады (ОТбр) изъяты 5 чел., 3 БМП-2 и 14 БМО, а в 288-ю Абр добавлены 32 чел.

Из 2-й МСД изъяты 292 чел., 15 9П149, 42 2С1 и 4 БМ-21, в неё добавлены 3 танка (1 Т-72 и 2 Т-90), 26 ББМ (2 БМП-2, 4 БМП-3, 26 МТ-ЛБ), 18 БМО, 18 2С12, 24 2С19, 12 2А65. Изменения могут говорить о замене 82-мм миномётов 2Б14 «Поднос» на 120-мм 2С12, устарев-

ших 122-мм СГ 2С1 на 152-мм СГ 2С19 и БГ 2А65. Известно, что 2-я МСД – экспериментальная дивизия, в которой отрабатываются и проверяются новые организационно-штатные структуры (ОШС) дивизий и модернизированное вооружение. В т.ч. в 1-й МСп дивизии добавлены 15 чел., 3 танка (1 Т-72 и 2 Т-90), 1 БМП-2, 1 БМП-3, 16 БМО, 18 2С12, 18 2С19, изъяты 10 БТР-80, 18 2С1, 2 БМ-21 и 3 9П149. Эти изменения могут говорить о комплектовании вооружением по новому штату, получении для испытаний модернизированных танков Т-72Б3М и Т-90М, о замене миномётов 2Б14 на 2Б12, СГ 2С1 на 2С19. А в 15-й МСп дивизии добавлены 25 чел., 36 ББМ (1 БМП-2, 3 БМП-3, 12 БТР-80, 20 МТЛБ), 18 2С19, изъяты 3 БМО, 6 2С12, 18 2С1, 2 БМ-21. Эти изменения могут говорить о комплектовании полка вооружением по новому штату, о получении 4-х БМП-3 (возможно, для учебных целей с целью перевооружения в перспективе полка на БМП-3, либо для испытаний новой модификации БМП-3), о замене 2С1 на 2С19. Видно перераспределение личного состава и вооружения между полками дивизии. Также из 1-го Тп дивизии изъяты 272 чел., 6 2С1 и 12 2С19, добавлены 6 2С12 и 12 2А65. Ведение в танковый полк буксируемых гаубиц взамен самоходных может быть объяснено лишь стремлением иметь в

полку 152-мм артиллерию при нехватке СГ 2С19. Кроме того, из 147-го САРп изъято 18 чел., 4 БТР-80 и 2 БМО (изменения незначительные).

Отсюда 2-я МСД, в/ч 23626, имеет пока управление и ряд формирований:

- 1-й МСп, в/ч 31135, включает 4 б-на (3 мотострелковых и танковый), 2 д-на (гаубичный самоходный и зенитный ракетно-артиллерийский), 5 рот (разведки, инженерно-саперная, связи, ремонтная, МО), 3 батареи (реактивная, ПТ, управления и артиллерийской разведки начальника артиллерии), 3 взвода (снайперов, РХБЗ и комендантский). В полку 32 Т-72Б3М (обр. 2016 г) и 7 Т-90М (?), 1 БМП-2, 1 БМП-3, 114 БТР-80, 9 9П149, 18 2С12, 18 2С19, 4 «Град», 4 «Стрела-10», 4 2С6.
- 15-й МСп, в/ч 31134, организация см. выше (но нет ПТ батареи). В полку 31 Т-72Б3М, 5 Т-80БВМ, 110 БМП-2М, 3 БМП-3, 12 БТР-80, 20 МТ-ЛБ, 18 2С12, 18 2С19, 4 «Стрела-10», 4 2С6.
- 1-й Тп, в/ч 58190, организация типовая. В полку 94 Т-72Б3М, 45 БМП-2, 6 2С12, 12 2А65, 4 «Стрела-10», 4 2С6.
- 147-й САРп, в/ч 73966, организация типовая. В полку 36 2С19М2, 18 «Торнадо-Г».
- 1117-й ЗРп на ЗРК 9К331 «Тор-М1-2У», в/ч 51382, организация

типовая. В полку 16 БМ ЗРК 9К331 «Тор-М1-2У».

- 1174-й отд. ПТ д-н, в/ч 51381, включает 3 батареи (2 ПТРК и артиллерийская), 2 взвода (управления и обеспечения). В д-не 24 9П149 и 6 МТ-12 (?).
- 5 отд. б-нов (136-й разведки, в/ч 51387, 211-й инженерно-сапёрный, в/ч 77707, 47-й связи, в/ч 56139, 1063-й МО, в/ч 56155 и 370-й медицинский, в/ч 57062).
- 4 отд. роты (БПЛА, РЭБ, РХБЗ, эвакуационная).

Итого, во 2-й МСД для полного штата полков осталось развернуть с нуля ещё один МСп (283-й?).

Из 4-й танковой дивизии (ТД) изъяты 526 чел., 35 БМО и 2 БМ-21, добавлены 45 МТ-ЛБ. В т.ч. из 12-го и 13-го Тп изъяты по 279 чел. и 18 БМО, добавлены по 13 МТ-ЛБ, а в 423-го МСп добавлены 17 чел. и 19 МТ-ЛБ, изъяты 15 БМО и 2 БМ-21. Эти изменения могут говорить о комплектовании полков вооружением по новому штату, а массовое изъятие старых БМО может говорить об их полной изношенности, либо о передаче их в другие армии. Видно также перераспределение личного состава и вооружения между дивизиями армии.

Отсюда 4-я ТД, в/ч 19612, имеет управление и ряд формирований:

- 12-й Тп, в/ч 31985, организация типовая. В полку 94 Т-80У, 37 БМП-2, 6 БТР-82А, 13 МТ-ЛБ, 8 М 2С12, 18 2С1, 4 «Стрела-10», 4 2С6

- 13-й Тп, в/ч 32010, организация и вооружение как в 12-ом Тп.
- 423-й МСп, в/ч 91701, организация типовая. В полку 31 Т-80БВ, 102 БМП-2, 4 БТР-80, 19 МТ-ЛБ, 8 2С12, 18 2С19, 4 «Град», 4 «Стрела-10», 4 2С6.
- 275-й САп, в/ч 73941, организация типовая. В полку 36 9С19М2 и 18 «Торнадо-Г» (сообщалось об усилении артполка д-ном из 8 ПУ 9П140 РСЗО «Ураган», но эта информация пока не подтвердилась).
- 538-й ЗРп на ЗРК 9К331М «Тор-М2», в/ч 51383, включает КП, 5 батарей (4 зенитные ракетные по 4 БМ 9А331М и батарейный КП 9С737М «Ранжир-М», техническая), 2 роты (ремонтная и МО). В полку 16 БМ ЗРК 9К331М.
- 5 отд. б-нов (137-й разведки, в/ч 54919, 330-й инженерно-сапёрный, в/ч 80808, 413-й связи, в/ч 56132, 1088-й МО, в/ч 56164 и 165-й медицинский, в/ч 57069).
- 5 отд. рот (БПЛА, РЭБ, РХБЗ, эвакуационная, комендантская).

Итого, в 4-й ТД для полного штата полков осталось развернуть с нуля ещё один Тп (14-й?) [1-4].

Амфибийные формирования Балтийского флота:

Из 336-я отд. бригады морской пехоты (ОбрМП) изъяты 44 чел. и 1 БМО.

В 11-й армейский корпус (АК) добавлены 764 чел., 63 Т-72, 36 ББМ

(32 БМП-2, 4 БТР-80), 28 БМО, 6 2С12, 12 2С19, 8 ПУ 9П140 РСЗО 9К57 «Ураган» и 1 МТУ-20, из него изъято 18 БМ-21.

В т.ч. из 79-й отд. мотострелковой бригады (ОМСбр) изъяты 61 чел., 5 БМП-2 и добавлены 4 БМО, из 7-го отд. мотострелкового полка (ОМСп) изъяты 42 чел. и добавлены 3 БМП-2, а из 244-й Абр изъяты 31 чел. и 18 122-мм БМ-21, добавлены 8 220-мм 9П140 (последнее усилило огневую мощь корпуса)

В корпусе развёртывается 11-й отд. танковый полк (ОТп), имеющий 656 чел., 63 Т-72Б (обр.1985 г), 34 БМП-2, 4 БТР-80, 24 БМО, 6 2С12 и 12 2С19, 1 МТУ-20 [1, 5]. Это втрое повысило ударную силу 11-го АК (там был 31 танк, а стало 94), но модификация Т-72Б уже устарела. Численность личного состава и количество вооружения полка говорит о том, что он развёрнут не полностью (до обычного штата не хватает ещё 3-го танкового б-на и других подразделений). Так что усиление 11-го АК может быть продолжено. Всё это говорит об том, что Калининградской группировка находится на приоритетном направлении.

Южный военный округ (ЮВО). Личный состав и вооружение формирований СВ ЮВО и амфибийных формирований Черноморского флота на конец 2018 г приведено в табл. 2

Таблица 2

Формирование	Дислокация	л/с	Вооружение
ЮЖНЫЙ ВО	Ростов-на-Дону	69812	482 танка (358 Т-72, 124 Т-90); 1902 ББМ (10 БМП-1, 113 БМП-2, 528 БМП-3, 331 БТР-82А, 77 БТР-80, 747 МТ-ЛБ, 96 МТ-ЛБМБ); 339 БМО; 183 ПТРК (9 9П148, 120 9П149, 54 9П157); 880 СА (160 2С12, 12 2С9, 79 2С1, 126 2А65, 119 2С3, 144 2С19, 8 2С4, 12 2С7М, 179 БМ-21, 24 9П140, 17 9А52-2); 5 МТУ-20
102 ВБ	Гюмри, Армения	3033	31 Т-72, 125 ББМ (10 БМП-1, 113 БМП-2, 2 БТР-80), 50 БМО, 9 9П148, 24 СА (12 2С1, 12 БМ-21), 2 МТУ-20
439 РеАбр	Знаменск	510	2 БМО, 17 9А52-2
11 ОИбр	Каменск-Шахтинский	999	
22 АК	Симферополь	7182	155 ББМ (144 БТР-82А, 8 БТР-80, 3 МТ-ЛБ), 65 БМО, 27 9П157, 80 СА (12 2С9, 18 2С1, 18 2А65, 24 БМ-21, 8 9П140)
810 ОбрМП	Севастополь	2827	144 БТР-82А, 39 БМО, 36 СА (12 2С9, 18 2С1, 6 БМ-21)
8 Ап	Перевальное	886	3 МТ-ЛБ, 16 БМО, 27 9П157, 44 СА (18 2А65, 18 БМ-21, 8 9П140)
68 ОМИп	Евпатория	641	8 БТР-80
8 ОА	Новочеркасск	14372	257 танков (215 Т-72, 42 Т-90), 385 ББМ (277 БМП-3, 10 БТР-82А, 7 БТР-80, 91 МТ-ЛБ), 49 БМО, 27 9П149, 197 СА (30 2С12, 13 2С1, 36 2А65, 42 2С3, 36 2С19, 40 БМ-21)
20 ОМСбр	Волгоград	3917	42 Т-90, 165 ББМ (120 БМП-3, 7 БТР-80, 38 МТ-ЛБ), 36 БМО, 12 9П149, 54 СА (36 2С19, 18 БМ-21)
150 МСД	Персиановский	8555	215 Т-72, 220 ББМ (157 БМП-3, 10 БТР-82А, 53 МТ-ЛБ), 13 БМО, 15 9П149, 143 СА (30 2С12, 13 2С1, 42 2С3, 36 2А65, 22 БМ-21)

102 МСп	Персиановский	2024	31 Т-72, 136 ББМ (102 БМП-3, 4 БТР-80, 30 МТ-ЛБ), 4 БМО, 53 СА (18 2С12, 13 2С1, 18 2С3, 4 БМ-21)
68 Тп	Персиановский	1542	94 Т-72, 61 ББМ (34 БМП-3, 4 БТР-82А, 23 МТ-ЛБ), 2 БМО, 18 СА (6 2С12, 12 2С3)
163 Тп	Персиановский	1546	90 Т-72, 23 ББМ (21 БМП-3, 2 БТР-82А), 18 СА (6 2С12, 12 2С3)
381Ап	Ростов-на-Дону	1000	7 БМО, 54 СА (36 2А65, 18 БМ-21)
49 ОА	Ставрополь	14351	32 Т-72, 346 ББМ (12 БТР-80, 309 МТ-ЛБ, 25 МТ-ЛБМБ), 49 БМО, 51 9П149, 140 СА (24 2С12, 18 2С1, 36 2А65, 36 2С19, 18 БМ-21, 8 9П140)
205 ОМСбр	Будённовск	3903	32 Т-72, 191 ББМ (7 БТР-80, 184 МТ-ЛБ), 35 БМО, 24 9П149, 78 СА (24 2С12, 36 2С19, 18 БМ-21)
34 ОМСбр (г)	Зеленчукская	2052	150 ББМ (125 МТ-ЛБ, 25 МТ-ЛБМБ), 6 БМО, 18 2С1
227 Абр	Майкоп	1217	6 БМО, 27 9П149, 44 СА (36 2А65, 8 9П140)
32 ИСп	Афипский	475	5 БТР-80
58 ОА	Владикавказ	29365	162 танка (80 Т-72, 82 Т-90), 891 ББМ (251 БМП-3, 177 БТР-82А, 48 БТР-80, 344 МТ-ЛБ, 71 МТ-ЛБМБ), 124 БМО, 69 ПТРК (42 9П149, 27 9П157), 422 СА (106 2С12, 18 2С1, 36 2А65, 77 2С3, 72 2С19, 8 2С4, 12 2С7М, 85 БМ-21, 8 9П140), 3 МТУ-20
19 ОМСбр	Владикавказ	4073	42 Т-90, 154 ББМ (131 БМП-3, 3 БТР-82А, 3 БТР-80, 17 МТ-ЛБ), 33 БМО, 12 9П149, 78 СА (24 2С12, 36 2С19, 18 БМ-21)
136 ОМСбр	Буйнакск	4014	40 Т-90, 181 ББМ (120 БМП-3, 17 БТР-82А, 11 БТР-80, 33 МТ-ЛБ), 22 БМО, 12 9П149, 91 СА (32 2С12, 41 2С3, 18 БМ-21)
291 Абр	Троицкая	1450	23 БМО, 27 9П157, 64 СА (36 2А65, 8 2С4, 12 2С7М, 8 9П140)
31 ИСп	Прохладный	475	7 БТР-80, 3 МТУ-20
42 МСД	Грозный	10717	80 Т-72, 539 ББМ (157 БТР-82А, 17 БТР-80, 294 МТ-ЛБ, 71 МТ-ЛБМБ), 36 БМО, 18 9П149, 189 СА (50 2С12, 18 2С1, 36 2С3, 36 2С19, 49 БМ-21)
70 МСп	Шали	2253	40 Т-72, 186 ББМ (1БТР-80, 114 МТ-ЛБ, 71 МТ-ЛБМБ), 10 БМО, 55 СА (25 2С12, 18 2С3, 12 БМ-21)

71 МСп	Калиновская	2522	40 Т-72, 168 БМ (157 БТР-82А, 11 МТ-ЛБ), 7 БМО, 55 СА (25 2С12, 18 2С3, 12 БМ-21)
291 МСп	Борзой	2499	185 БМ (16 БТР-80, 169 МТ-ЛБ), 12 БМО, 26 СА (18 2С1, 8 БМ-21)
50 САРп	Шали	848	7 БМО, 53 СА (36 2С19, 17 БМ-21)

Сравнение с данными на начало 2018 г показывает:

В ЮВО стало больше на 2702 чел., 85 танков (81 Т-72 и 4 Т-90), 55 БМ (добавлены 113 БМП-3, 94 БТР-82А, 20 МТ-ЛБ, изъяты 94 БМП-2, 78 БТР-80), 18 БМО, 115 СА (добавлены 29 2С12, 72 2А65, 30 2С3, 8 2С4, 12 2С7М, 37 БМ-21, изъяты 6 2С9, 1 М-30, 7 2С1, 45 2С19, 11 9П140 и 3 9А52-2). Но стало меньше на 23 ПТРК (изъяты 26 9П149, добавлены 3 9П157). Изменения говорят об усилении округа личным составом и вооружением за счёт продолжения развёртывания в нём соединений и частей (активнее, чем в ЗВО), в т.ч. о росте числа танков последней модификации Т-72Б3М и БМ (в т.ч. 113 современных БМП-3 и 94 БТР-82А заменили 94 устаревших БМП-2 и 78 БТР-80). Артиллерия тоже выросла численно, при этом М 2Б14 заменялись на 2С12, а СГ 2С19 – на СГ 2С3 «Акация» и БГ 2А65. При этом в 150-й МСД 2 полка (Тп и Ап) развёртывались с СГ 2С3 «Акация» и БГ 2А65, а СГ 2С19 были переданы в дивизии ЗВО, что объясняется нехваткой 2С19.

Формирования окружного подчинения. В 102-ю военную базу

(ВБ, Армения) добавлены 445 чел., изъяты 2 ПУ 2А52-2.

В 439-ю РеАбр добавлены 20 чел. и 1 БМО, изъята 1 ПУ 2А52-2 РСЗО «Смерч». Сообщалось, что в 2019 г бригада была переоснащена новыми ПУ 9А54 РСЗО 9К515 «Торнадо-С».

Из 11-й ОИбр изъяты 285 чел.

Из 22-го АК (Крым) изъяты 41 чел., 10 БМП-2, 89 БТР-80 и 6 120-мм самоходных орудий (САО) 2С9 «Нона-С», добавлены 92 БТР-82А, 8 БМО, 3 ПТРК 9П157 и 18 БМ-21.

В т.ч. в 810-ю ОбрМП добавлены 435 чел., и 92 БТР-82А, изъяты 10 БМП-2, 89 БТР-80, 2 БМО и 6 2С9.Ю а из 8-го артполка (Ап) изъяты 10 БМО и добавлены 3 9П157 и 18 БМ-21. Все эти изменения говорят о том, что бригада полностью перевооружена на БТР-82А (что повысила её боевые возможности), а в артполк добавлен д-н РСЗО БМ-21, что увеличило огневую мощь корпуса. Добавление туда всего трёх 9П157 говорит о крайне низких темпах производства этих новых ПТРК.

По другим данным в корпусе формируются ещё 126-я отд. бригада береговой обороны (ОбрБО),

в/ч 12676 (Крым, п. Перевальное), имеющая 6 б-нов (мотострелковый горный, мотострелковый, морской пехоты (г. Феодосия), танковый, инженерный, управления, МО), 3 артиллерийских д-на (гаубичный, реактивный, зенитно-ракетный), 7 рот (снайперов, разведки, РЭБ, РХБЗ, ремонтная, комендантская, медицинская). В бригаде до 2000 чел., 41 Т-72Б3, 120 БТР-80, 18 Д-30, 18 «Град», 8 ЗУ-23.

Также в составе Каспийской флотилии сформирован 177-й отд. полк морской пехоты (ОпМП), в/ч 87852 (Каспийск), состоящий из 2-х б-нов МП, 2-х д-нов (САО и гаубиц), ряда рот обеспечения. В полку св. 1500 чел., 100 БТР-82А, 12 2С9 и 12 Д-30, БЛА «Орлан-10» и «Элерон-3». Предполагается, что в перспективе полк будет развернут в 77-ю ОбрМП [1, 5].

В 8-ю ОА добавлены 2992 чел., 92 танка (90 Т-72 и 2 Т-90), 23 ББМ (21 БМП-3 и 2 БТР-82А), 47 БМО, 3 9П149, 6 2С12, 36 2А65, 30 СГ 2С3 «Акация», 18 БМ-21, изъяты 4 2С19. Армия является приоритетной и оснащена самыми современными в СВ БМП-3, в ней развертывается 150-я МСД универсальной структуры (2 Тп и 2МСП), имеется 20-я ОМСбр с танками Т-90 (не исключено развертывание этой бригады в дивизию). Сообщалось, что 8-й армии починены 1-й и 2-й АК ДНР/ЛНР имеющие в сумме 5 ОМСбр, 3 ОМСп и 2 Абр. Армия

находится на приоритетном украинском направлении.

В 20-ю ОМСбр добавлены 7 чел., 2 Т-90, изъяты 2 БМО, 12 9П149 и 4 СГ 2С19. Изменения говорят об изъятии сверхштатного вооружения.

В 150-ю МСД добавлены 3051 чел., 90 Т-72, 23 ББМ (21 БМП-3 и 2 БТР-82А), 9 БМО, 15 9П149, 90 СА (6 2С12, 36 2А65, 30 2С3, 18 БМ-21). В т.ч. в 102-й МСП добавлены 15 чел., 2 БМО, 18 СГ 2С3, а в 68-й Тп – 11 чел. и 2 БМО. В дивизии развертывались 163-й Тп, имеющий пока 1546 чел., 90 Т-72, 23 ББМ (21 БМП-2, 2 БТР-82А), 18 СА (6 2С12, 12 2С3) и 381-й артполк (Ап), имеющий 1000 чел., 7 БМО и 54 СА (36 БГ 2А65, 18 БМ-21). Изменения показали, что 163-й Тп развернут не полностью (не хватает танков, ББМ и СГ), а артполк развернут полностью, но вооружён буксируемыми гаубицами, а не самоходными 2С19. Видимо, причина – нехватка СГ 2С19, о чем говорит и поступление в полки устаревших СГ 2С3. В 150-й МСД осталось доразвернуть 163-й Тп, и развернуть с нуля ещё один МСП (103?). В дивизии пока очень мало БМО. Добавление ПТРК 9П149 говорит о начале формирования отд. ПТ д-на (224-го?). 150-я МСД развертывается более активно, чем 144-я. Ранее намечалось формировать дивизию с танками Т-90А, а сформировали с Т-72Б3 (из-за нехватки Т-90А).

Отсюда 150-я МСД, в/ч 22265, имеет управление и ряд формирований:

- 102-й МСп, в/ч 91706, организация типовая, но 2 д-на СГ (1 сверх штата). В полку 31 Т-72БЗМ, 102 БМП-3, 4 БТР-82А, 30 МТ-ЛБ, 18 2С12, 18 2С3 и 13 2С1 (сверхштатные?), 4 «Град», 4 «Стрела-10», 4 2С6.
- 68-й Тп, в/ч 91714, организация типовая. В полку 94 Т-72БЗМ, 34 БМП-3, 4 БТР-82А, 23 МТ-ЛБ, 6 М 2С12, 12 2С3, 4 «Стрела-10», 4 2С6.
- 163-й Тп, в/ч 84839, организация типовая. В полку 90 Т-72БЗМ, 21 БМП-3, 2 БТР-82А (некомплект танков и БМП), 6 2С12, 12 2С3, 4 «Стрела-10», 4 2С6.
- 381-й артполк (Ап), в/ч 24390, организация типовая. В полку 36 БГ 2А65 и 18 «Град».
- 933-й ЗРп, в/ч 15269, на ЗРК «Тор-М2». В полку 16 БМ 9А331МУ, 8 ТЗМ 9Т244, 4 транспортные машины 9Т245, 4 батарейные МТО 9В887М2К, 1 полковая МТО 9В887-1М2К, машина группового комплекта ЗИП 9Ф399-1М2К, комплект такелажного оборудования 9Ф116, тренажер операторов боевых машин, мастерская технического обслуживания МТО-АГЗМ1, 4 подвижных БКП 9С737МК, подвижный ПКП 9С737МК.

- 224-й отд. ПТ д-н (15 2П149).
- 5 отд. б-нов (174-й разведки, в/ч 22265, 221-й инженерно-сапёрный, в/ч 54369, 258-й связи, в/ч 84881, 152-й МО, в/ч 15272 и 195-й медицинский, в/ч 55541).
- 6 отд. рот (БПЛА, РЭБ, РХБЗ, ремонтная, эвакуационная, комендантская).

В 150-й МСД для полного штата полков осталось развернуть почти с нуля ещё один Тп (103-й, в/ч 91708).

В 49-ю ОА добавлены 19 чел. 23 МТ-ЛБ, 9 9П149 и 36 2А65, изъяты 9 танков Т-72, 4 БМО, 7 СГ 2С1 и 36 2С19, 6 РСЗО БМ-21 и 11 9А140. Изменения в армии относительно небольшие, её состав невелик (всего 1 танковый б-н, мотострелковые формирования на МТ-ЛБ), что говорит об её ограниченных задачах и невысокой приоритетности.

В 205-ю ОМСбр добавлены 31 чел, 4 МТ-ЛБ, изъяты 9 Т-72, 1 БМО, 5 9П149, 6 БМ-21. Изъятие танков может говорить о переходе на танковый б-н из трёх рот – пока лишь в этой бригаде, остальные изменения – это изъятие сверхштатного ВВТ.

В 34-ю ОМСбр (г) добавлены 12 чел. и 19 МТ-ЛБ, изъяты 7 2С1 (сверхштатных).

В 227-ю Абр добавлены 14 чел., и 11 ПТРК 9П149 (до штата), изъяты 3 БМО и 11 РСЗО 9П140 (сверхштатные).

Из 32-го ИСп изъято 20 чел. и 3 МТУ-20.

Из 58-й ОА изъяты 448 чел., 84 БМП-2, 3 МТ-ЛБ, 35 9П149, 1 БГ М-30 и 55 СГ 2С19, добавлены 2 Т-90, 92 БМП-3, 11 БТР-80, 23 2С12, 8 240-мм самоходных миномётов (СМ) 2С4 «Тюльпан» и 12 207-мм самоходных пушек (СП) 2С7М «Малка». Армия дислоцируется в Чечне и стабилизирует там ситуацию, может быть использована против Грузии и на украинском направлении (во 2-ом эшелоне).

В 19-ю ОМСбр в 2018 г были добавлены 1 чел., 2 Т-90 (до штата) и 9 БМО, изъяты 4 9П149, 2 М 2С12 и 3 СГ 2С19 (сверхштатные). Изменения говорят о пополнении до штата и об изъятии сверхштатных вооружений. Планировалось начать с конца 2018 г воссоздание на базе бригады 19-й МСД, при этом 19-я МСбр станет 503-им МСп, 4-я ВБ – 693-им МСп, а в Ингушетии воссоздадут 135-й МСп.

В 136-ю ОМСбр добавлены 5 чел., 92 БМП-3 и 11 БТР-80, изъяты 84 БМП-2, 4 9П149. Бригада полностью перевооружена с БМП-2 на БМП-3, изъяты сверхштатные ПТРК. Планировалось начать с конца 2018 г воссоздание на базе бригады 136-й МСД.

Из 291-й Абр изъяты 113 чел. и 1 БГ М-30, добавлены 8 СМ 2С4 и 12 СП 2С7М. Бригада получила 2 д-на систем большой мощности (240-мм и 207-мм), способных взламывать укрепления и вести огонь на большую дальность.

Из 42-й МСД изъяты 250 чел., 3 МТ-ЛБ, 2 БМО, 27 9П149 и 2 2С19, добавлены 25 2С12, и 7 БМ-21. В т.ч. из 70-го МСп изъяты 14 чел., 1 МТ-ЛБ и 2 сверхштатные 2С19, добавлены до штата 3 БМ-21, из 71-го МСп изъяты 71 чел. и 1 МТ-ЛБ, добавлены до штата 25 2С12 и 4 БМ-21, из 291-го МСп изъяты 1 чел., 1 МТ-ЛБ и 2 БМО.

Отсюда 42-я МСД, в/ч 27777, имеет управление и ряд формирований:

- 291-й МСп, в/ч 65384, включает 3 мотострелковых б-на, 3 д-на (гаубичный самоходный и реактивный, зенитный ракетно-артиллерийский), 8 рот (снайперов, разведки, связи, инженерно-саперная, разграждения, МО, ремонтная, комендантская), взвод РХБЗ. В полку 169 МТ-ЛБ, 16 БТР-80, 18 М 2Б14 «Поднос», 18 2С1, 8 «Град», 6 ЗУ-23 на МТ-ЛБ, 27 ПЗРК «Игла».
- 70-й МСп, в/ч 71718, включает 5 б-нов (3 мотострелковых, танковый, специального назначения (СпН)), 3 д-на (гаубичный самоходный и реактивный, зенитный ракетно-артиллерийский), 6 рот (снайперов, разведки, инженерно-саперная, связи, ремонтная, МО), 2 взвода (РХБЗ и комендантский). В полку 40 Т-72БЗ, 114 МТ-ЛБ, 71 МТ-ЛБМБ 1 БТР-80, 25 2С12, 18 2С3, 12 «Град», 4 «Стрела-10», 4 2С6.

- 71-й МСп, в/ч 16544, по организации подобен 70-му МСп. В полку 40 Т-72Б3, 157 БТР-82А, 11 МТ-ЛБ, 25 2С12, 18 2С3, 12 «Град», 4 «Стрела-10», 4 2С6.
- 50-й САРп в/ч 53185, организация типовая. В полку 362С19М1, 17 РСЗО 2Б26 «Град».
- 245-й отд. зенитно-ракетный д-н на ЗРК 9К330 «Тор», в/ч 81510, включает КП (КСА «Барнаул-Т»), 4 батареи (3 зенитных ракетных по 4 БМ 9А330, техническая), 2 роты (ремонтная и МО).
- 150-й отд. ПТ д-н, в/ч 24566, организация типовая. В д-не 18 9П149 и 6 МТ-12 (?).
- 5 отд. б-нов (417-й разведки, в/ч 13242, 539-й инженерно-сапёрный, в/ч 33952, 378-й связи, в/ч 93987, 474-й МО, в/ч 43108 и 106-й медицинский, в/ч 73615).
- 3 отд. роты (БПЛА, РЭБ, РХБЗ) [1-3, 6, 7].
Дивизия фактически сформирована.